

465

466

467

468

2(075)

4-47

1925

ԿՐՕՆԱԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

(ՄԻՋԻՆ ԿԱՐԳ)

Ա. ԵՌԱՄՍԵԱՅ

(ՍԵՊՏ.— ԴԵԿՄ.)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐՉՈՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼԻՔԻ ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՅԻՆ

MISS MARY JENNESS

ԵՒ

ԲԻԻՋԱՆԴ Մ. ԵՂԻԱԵԱՆ

ՀԱԼԷՊ

ՏՊԱՐԱՆ ԳՕԼԷՃ

1928

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ ՍԵ ԽՄԲԱԳՐԻՆ ԿՈՂՍԷ

Մերձաւոր Արեւելքի նպաստամատոյցը (N. E. RELIEF) վերջին տասը տարիներու ընթացքին, Հայ մանկաւոյն դաստիարակութեան հարցին համար, օժանդակութեան շատ մեծ բաժին մը բերած է: Իր այս ծառայութեան կարևորութիւնը, ներկայիս ոմանց կողմէ պէտք եղածին պէս չէ գնահատուած, բայց քանի անցնին տարիները, կատարուած գործին արժէքը հետզհետէ աչքառու կերպով կը պայծառանայ:

Դաստիարակչական սոյն գործին մասնակցողներէն և ոնէ եղանակով մը Մերձաւոր Արեւելքի մանկաւոյն կրթութեան հարցին իրենց օժանդակութիւնը ընձեռողներէն շատերը, իսկապէս կ'ընդունին և կ'զգան որ, յիշեալ նոր սերունդը, ստիպողական պէտքն ունի Սուրբ Դրքի ուսումնասիրութեան նուիրուած դասագրքերու: Այնպիսի գրքերու, որոնք պատրաստուած ըլլան արգիական գիտութեան լոյսով և հոգեբանական ու մանկափարձական ըմբռնումներու շունչով, պայմանով որ, անոնք զերծ ըլլան Ամերիկեան բոյլէ և լուսաբանութիւններէ. որովհետեւ, այլ կերպով անոնք չեն կրնար լուսաւորել արեւելեան մտքերը և պատշաճիլ անոնց: Դժբախտաբար, մինչև այս օր այս նպատակին համար պատրաստուած գրքայինները, Ամերիկեան հեղինակներու կողմէ, Ամերիկացի տղոց համար գրուած դասագրքերու բառացի թարգմանութիւնները եղած էին:

52997-ախ

1458-2009

Վերջացող երկու տարիներու ընթացքին, Մեր-
ձաւոր Արեւելքի Նպատամատոյցին մէջ դաստիարակ-
չական հարցերով հետաքրքրուողներու քով, նմանօրի-
նակ դասագրքեր հայթայթելու խնդիրը լուրջ ուսում-
նասիրութեան առարկայ դարձաւ: Նպատամատոյցի
քարտուղար, Ճան Բ. Վարիտի յարատե ստիպումին և
Ամերիկայի մէջ, կրօնական դաստիարակութեան հար-
ցին մէջ հեղինակաւոր դէմք մը համարուող՝ Տաքթըր
Վինչըսթըրի տաղանդաւոր առաջնորդութեան շնորհիւ,
ծրագիր մը մշակուեցաւ, որուն առաջին պտուղներն
են ահա՛ այս գասերու շարքը, որոնց համար գրի կ'առ-
նենք այս Յառաջաբանը: Սոյն գասերու պատրաս-
տութեան մէջ, մեր ընդհանուր տեսակէտը և նպատակը
եղած է, այս մասին գրուած Ամերիկեան լաւագոյն
աշխատասիրութիւնները հիմ բռնելով, անոնցմէ յա-
պաւել մասնաւորաբար ա՛յն մասերը, որոնք որոշապէս
արեւմտեան գոյն ունին և անոնց տեղ դնել Հայ և արե-
ւելեան կեանքերէ և պատմութենէն քաղուած լուսա-
բանութիւններ:

Այս գրքոյկներու պատրաստութեան գործին օժան-
դակող անձնաւորութեանց հանդէպ մեր շնորհակալու-
թեանց պարտքը հատուցանելու նպատակով անոնց բո-
լորին անուանները յիշել անկարելի է, բայց մեծարան-
քի շուշանք մը բրած չենք ըլլար յայտարարելով որ,
եթէ չըլլային Տաքթըրներ Վինչըսթըրի և Վարիտի
տեւական և համակրական ջանքերը, այս գրքոյկները
պիտի չկրնային լոյս տեսնել:

Անոնք որոնք այս գործին մէջ մասնակցութեան
բաժին մը բերած են, տեղեակ են գրքոյկիս թերու-
թիւններուն և քաջածանօթ նաև որ, այս գրքերը տի-

պար գրքեր չեն և խմբագիրն ալ առաւելապէս կ'զգայ
որ, ինքն ալ տիպար խմբագիր մը ըլլալու յաւակնու-
թիւնը չունի: Բայց կը սիրենք հաւատալ որ, այս
դասընթացքին մէջ, պահելով հանդերձ անոնց իսկա-
կան հեղինակներուն ընդհանուր յատակագծերը, անոնց
լեզուին և մատուցած ատաղձներուն միջոցաւ, բան մը
կրցանք հայթայթել Հայ մանկաւոյն և երիտասարդին,
կրօնական և հոգեւոր դաստիարակութեան խնդրոյն
համար:

Սոյն դասընթացքին և գրքերու այս պատրաս-
տութեան մէջ Նպատամատոյցի մասնաւոր նպատակն
է նախ՝ Որբանոցներու մէջ պատասպարուող տղոց դաս-
տիարակութեան համար նիւթեր հայթայթել և երկրորդ՝
չափահաս և ինքնաբաւ ըլլալով, որբանոցներէն մեկ-
նած և աշխարհի թոհ ու բոհին մէջ նետուած շրջանա-
ւարտ սաներուն տալ շինիչ և ներշնչեալ ատաղձներու
նմոյշներ կամ ճաշակներ:

Սա՛ ալ աւելցնենք որ, մենք յուսախար պիտի
ըլլանք եթէ այս գրքոյկները օգտակար պիտի չնկատու-
ուն հաւասարապէս՝ Լուսաւորչական թէ Բողոքական
գաղութներու գործածութեան համար: Նոյնպէս խմբա-
գիրը սրտաբաց պիտի գնահատէ այն բոլոր շինարար
քննադատութիւնները որոնք կուգան յայտնաբերել այս
գրքերը գործածող անձնաւորութեանց կողմէ:

Այն դասընթացքը՝ որուն մէկ մասը կը կազմէ
ներկայ գրքոյկը, կը բաղկանայ հետեւեալ մասերէ:—

1.—Յ-Թ տարեկան տղոց համար, նախապատրաս-
տական գասեր: Նիւթն է՝ «Աստուծոյ Հրաշալի Նա-
խախնամութիւնը.» Հեղինակ, Օր. Միլտըրըտ Մուտի,
թարգմանուած և Մերձաւոր Արեւելքի տղոց համար

պատշաճեցուած Օր. Արաքսի Պօտուրեանի կողմէ :

2.—10-13 տարեկան տղոց համար, Տարրական Ա. Դասընթացք, նիւթն է՝ «Դրուագներ Քրիստոսի կեանքէն», Հեղինակ, Օր. Մէրկըրիթ Աքիթժօր, թարգմանուած եւ նոյնպէս պատշաճեցուած, Պրն. Յովակիմ Պազգաշեանի կողմէ, որ տակաւին հրատարակուած չէ :

3.—13-16 տարեկան տղոց համար, Տարրական Բ. կամ Միջին դասընթացք, զոր ցարդ կարելի եղած չէ պատրաստ ունենալ. Օր. Մէյրի Ճէնէսի կողմէ մասնաւորաբար զրի առնուած Մերձաւոր Արեւելքի նպատամատոյցին տղոց համար և պատշաճեցուած ու թարգմանուած Պրն. Բիւզանդ Եզրիտեանի միջոցաւ :

Մասնաւոր ճիգ եւ խնամք չուայլուած են հոն լուսարանութեանց և լեզուին շուրջ, այն առաջադրութեամբ որ, լաւագոյնս յարմարին եւ օգտակար ըլլան անոնք նպատամատոյցի Հայ տղոց :

4.—Չափահասներու դասընթացք, նիւթն է, «Կեանքի Հարցերը, Յիսուսի Վարդապետութեանց Լոյսին տակ.» Հեղինակ՝ Տաքթըր Սիտնի Վէսթըն, վերարտադրուած և պատշաճեցուած, էրնէսթ Չ. Փարթրիճի կողմէ և թարգմանուած՝ Պրն. Նշան Սա'աթ ճեանի միջոցաւ :

Հաղեպ, 1927

ԷՐՆԷՍԹ Չ. ՓԱՐԹՐԻՃ

(Խմբագիրը)

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍԲ ՌԻՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ

Սիրելի Աւսուցիչ,

Ձեր առաջնորդութեանը յանձնուած դասարանը կը բաղկանայ այնպիսի երկսեռ պատանիներէ որոնք կեանքի ամենավճռական և միանգամայն խիստ հետաքրքրական շրջանէ մը կ'անցնին : Պատանեկութեան առաջին շրջանին մէջն են անոնք, տասնըրեքէն տասնեւվեց տարեկան, ուր կարծես կեանքը կը վերափոթի զսեմ հրապոյրով մը եւ ոչ միայն Փիզիքական որոշ եւ արագ փոփոխութիւններու կ'ենթարկուին անոնք, այլ մանաւանդ հոգեկան ու բարոյական կատարեալ յեղաշրջում մըն ալ կ'ընկերանայ անոնց : Այս՝ այն շրջանն է յորում պատանին կ'սկսի իր անհատական անկախութիւնը զգալու, ազատ գաղափարներ կազմելու, նոր խոտալներ ու երագներ հիւսելու, յանդուգն ձեռնարկները սիրելու, նոր ճաշակներ իւրացնելու, և իր շուրջը զանուողներէն կարեկցութեան եւ սիրոյ առաջին նշույնները ակնկալելու : Եւ ճիշդ այս կարեւոր փոփոխութեանց, այսինքն, մանկութենէ երիտասարդութեան փոխանցումի այս յուզումնալից շրջանին է որ պատանին կը բացուի, սրտով, մտքով եւ հոգիով ինչպէս առաւօտեան թարմութեանը մէջ իր ճերմակ բաժակը բացող շուշան մը, յօժարակամ ընդունելու համար ճշմարտութեան եւ հաւատքի կենարար ցօղը : Ահա ձեր ծառայութեան թանկագին պատեհութիւնը՝

տղայոց այս կերպընկալ չըջանին մէջ անոնց նկարագիրը կերտելու մասին :

Այս դասերուն իսկական նպատակն է՝ աշակերտներու մէջ ազգային ու քրիստոնէական մահուր նկատագիր մը մշակել եւ առաջնորդել զանոնք անկախաբար խորհելու եւ վճռելու : Իսկ անոր մեթոտն է՝ եկեղեցական տօնացոյցին հետեւելով յուզել այնպիսի խնդիրներ որոնք պատանիներու համար հետաքրքրական են եւ մանաւանդ անոնց միջախորհել առնուած : Տօնացոյցին հետեւելու մէջ նպատակ ունեցած ենք՝ աշակերտներու մտածումներուն այնպիսի բնական ընթացք մը տալ որ ազգային ու եկեղեցական տօներուն , եւ ամենօրեայ գործնական կեանքի միջեւ ներդաշնակութիւն մը ստեղծուի :

Պատրաստուած այս դասերը կատարեալ նկատելու յաւակնութիւնը չունինք : Իւրաքանչիւր ուսուցիչ , ճանչնալով իր աշակերտներուն մասնաւոր վիճակը եւ պէտքերը , ըստ այնմ պիտի յարմարցնէ եւ լրացնէ դասը : Մենք միայն ուղղութիւն մը տուած ենք , գործին կարեւոր ու կենդանի մասը ուսուցչին ձգելով :

Ուսուցչինքէն ակնկալուածը հոս դասաւանդութիւնն է , այլ դասարանը խորհրդակցութեանց միջոց : Աս կը նշանակէ թէ «Դասը» պէտք է վերածուի ազատ բայց լուրջ խորհրդակցութեան մը , ուր ամեն անգամ կը հրաւիրուի կարեւոր բաժին մը ստանձնելու ուսուցչու սիրութեան առարկայ խնդրոյն մէջ : Այստեղ ուսուցչին պարտականութիւնն է , գաղափարներու զանազան հոսանքները զուգորդել եւ կեդրոնական գծի մը վրայ պահել զայն , մինչեւ որ կարելի ըլլայ եզրակացութիւններու հասնիլ : Խորհման ուսուցիչ մը պիտի զգուշանար

անշուշտ անձնական կարծիքներ պարտադրելէ իր աշակերտներուն , եւ կամ նոյնիսկ զանոնք քաջալերելէ որ իր գաղափարներուն հետեւին միշտ ; այլ անիկա պարտի քաջալերել որ տղաք միշտ անկախ խորհին : Պատանիները խորհելու եւ ըմբռնելու մասնայատուկ եղանակներ ունին . մեզի կը մնայ ոչ միայն յարգել իրենց այս անկախ ոգին , այլ եւ մանաւանդ զարգացնել զանոնք :

Ուշագիւր ակնարկ մը կը բաւէ տեսնելու համար թէ իւրաքանչիւր դասի մէջ հարցումներ կան՝ որոնք պատասխանի կը կարօտին : Այդ պատասխանները գտնելու կարեւոր եւ հաճելի գործը դասարանին թողուցած ենք : Ասոնք յայտնի պիտի չըլլան մինչեւ որ դասարանին բոլոր անդամները , փորձառութիւններու զուգորդութեամբ եւ գաղափարներու փոխանակութեամբ գտնեն զանոնք : Հարցումներէն շատերուն մէկէ աւելի պատասխաններ կարելի է տալ : Սակայն էականը այն է , որ դասարանի անդամները իրենք՝ քննութեամբ եւ խորհրդակցութեամբ , եւ նոյնիսկ երբեմն սիրալիր անհամաձայնութեամբ մը գտնեն այդ պատասխաններուն յարմարագոյնը եւ քրիստոնէականը : Այս պարագան մէկէ աւելի առաւելութիւններ ունի . նախ՝ աշակերտներուն հետաքրքրութիւնը վառ կը պահէ , երկրորդ՝ անոնց մէջ անձնավստահութեան զգացումը կ'արթնցնէ , եւ մանաւանդ կը մշակէ ազատ ու անկախ խորհելու եւ ծրագրելու կարողութիւնը , (բան մը , որուն չափազանց պէտք ունին մեր ժողովուրդները) ուսուցչին ալ իրաւունք տալով պահանջելու որ նոյն ճշմարտութիւնները ցոլան աշակերտաց ամենօրեայ կեանքին մէջ :

Քննութեամբ պիտի տեսնուի, որ բոլոր դասերը միևնոյն աստիճաններով կ'ընթանան, այսինքն, Դասին նպատակը, Օրուան հարցը, Ս. Գիրքէն ստացուելիք Լոյսը, ուրիշ օժանդակ Լոյսեր, Եզրակացութիւններ, Աղօթք եւ Շարաթական պարտականութիւն: Ասոնցմէ իւրաքանչիւրին մասին հետեւեալ լուսաբանութիւնները կարեւոր կը նկատենք:

Նպասակ: Աննպատակ ձեռնարկ մը անդէկ առաջատանաւի մը կը նմանի: Նոյնը ճշմարիտ է այս դասերուն համար ալ: Ուսուցչին համար էական է գիտնալ, թէ այս կամ այն դասը զէպի ի՞նչ ոքոջ ու գործնական նպատակ կը ձգտի: Այդ նպատակն է որ ուղղութիւն պիտի տայ հարցումներուն, թելադրութիւններուն, և հոսկ ուրեմն եզրակացութիւններուն:

Օրուան հարցը: Իւրաքանչիւր դաս կ'սկսի աշակերտներու միջավայրէն առնուած շօշափելի և իրական հարցով մը, որ մինչև այդ աննկատ թողուած էր: Օրուան հարցը որոջ ու պայծառ կերպով պէտք է ներկայացուի: Երբ խնդիրը լաւ ըմբռնուի, բնականաբար աւելի զիւրին կըլլայ զայն լուծելը: Ուսուցչին օգնելու համար, հարցումներ եւ ամենօրեայ կեանքէ քաղուած օրինակներ տրուած են: Բայց այդ օրինակները կաշկանդելու չեն ուսուցչին իրաւունքը, որ ազատ է փոխելու կամ սրբազրելու զանոնք՝ պահանջքին համեմատ:

Ս. Գիրքի նսացուելիք յոյսը: Ս. Գիրքը կը պարունակէ իր մէջ կեանքի բոլոր հարցերուն լուծման համար հարկ եղած սկզբունքները: Արդ՝ օրուան հարցը բացորոշ կերպով դասարանին առջև պարզելէ վերջ, ճիշդ ժամանակն է տեսնել անգամ մը թէ արդեօք Ս.

Գիրքը ի՞նչ լոյս կրնայ ընծայել այս խնդրին մասին: Ընդհանրապէս տրուած խնդրոյն լուծումը զիւրացնող համարները նշանակուած են, և յաճախ ալ պէտք եղածէն աւելի, այդ պարագային ուսուցիչը ազատ է անոնց մէջէն ընտրելու իր յարմար դատածները, և ի հարկին աւելցնել ուրիշներ: Բնականաբար իւրաքանչիւր աշակերտ իր Աստուածաշունչը ունենալու է:

Օժանդակ Լոյսեր: Այս մասին մէջ, խնդիրը լուսաբանելու համար օրինակներ գրուած են, առնուած՝ ազգային պատմութենէ, գրականութենէ, ընթացիկ կեանքէ, եւ կամ ծանօթ օտար աղբիւրներէ: Տեղի սղութեան պատճառով, պատմութիւնները ամփոփ եւ համառօտ ներկայացուած են, ուսուցչին կը մնայ ընդլայնել զանոնք՝ գրաւիչ ձեւ մը տալու համար: Մեր ըրածը պատառին վրայ թեթեւ և հպանցիկ յատակագրի մը շինելէ աւելի բան մը չի ներկայացներ: Գործին կարեւոր մասը, այսինքն երանգները ներդաշնակաւորել եւ պատմութեան կենդանութիւն տուող արտայայտութեանց բոլոր նշաններն ու ձեւերը գտնել ուսուցչին խորհրդածութենէն եւ արտայայտութենէն կ'սպասուի:

Եզրակացութիւն: Այս մասը ուսուցչին յաջողութեան փորձադաշտն է: Քաջալերեցէք վիճաբանութիւնները (նպատակին օգտակար ըլլալու սահմանին մէջ անշուշտ), ոյժ տուէք որ կարծիքներու փոխանակութիւնը և դատողութիւնը զարգանայ յարմարագոյն եզրակացութեան մը յանգելու համար: Յարգուելու են անոնց կարծիքները որոնք անկեղծօրէն անհամաձայն կը գտնուին բայց միշտ ջանալով հասկնալ եւ հասկցուիլ: Եթէ վիճաբանութիւնը սաստկանայ, եւ

կողմերը յամառութեամբ պնդեն իրենց կարծիքներուն վրայ, իմաստուն ուսուցիչը զգուշութեամբ ուրիշ կողմ մը կը դարձնէ լարուած ուշադրութիւնները, եւ կամ կարելի է ըսել «Կ'երևի պէտք եղած ծանօթութիւնը չունինք տակաւին այս խնդրոյն նկատմամբ: Առ այժմ մէկընթաց թողունք զայն, մինչեւ որ աւելի կատարեալ տեղեկութիւններ հաւաքենք, և դարձեալ անդրադառնանք» ի ձեռով փակել վիճաբանութիւնը: Էսպէս կարելոր է եզրակացութիւնները տղայոց ամենօրեայ կեանքի գործնական հարցերուն հետ կապել: Խնդիրները ոչ միայն առկախ մնալու չեն, այլ կեանքի իրականութեանց մարզերուն մէջ գտնելու են իրենց լուծումը:

Խորհրդածութեան Պահ, Աղօթք: Սա այն պահն է, յորում օրուան նիւթը շօշափող աղօթքով մը, ազգեցիկ վերջաւորութիւն մը կը տրուի աշակերտներու մտածումին, աղօթք մը, որ առնուած է Քրիստոնեայ եկեղեցւոյ ներկայացուցիչներէն: Աղօթքները քաղուած են հին ու նոր աղբիւրներէ եւ պարագային համեմատ: Ուշադրութիւն ընելու է որ աղօթքը, մեքենական սովորութիւն մը ըլլալէ աւելի, խօսուն եւ կենդանի արտայայտութիւն մը ըլլայ: Եթէ յարմար դատէք, երբեմն տղոցմէ մին կրնայ կարգալ զայն:

Շարքարակաւ Պարսակաւորքիւնը: Դասարանի մէջ տրուած «Դաս»ին վերջաւորութիւնովն է որ բուն դասը կ'սկսի: Հոս է որ վերացական եզրակացութիւնները գործնական կեանքի պիտի վերածուին: Աշակերտներուն պէտք է այն գաղափարը տրուի, որ թէ աս եւ թէ միւս դասերուն պարտականութիւնները աւելորդ բեռ մըն են, իրենց հաճութեամբ և յօժար որոշումով

տրուելու են անոնք: Արդարեւ, երբեմն իրենք որոշելու են շաբաթական պարտականութիւնը: Նոր դաս մը սկսելէ առաջ, հակիրճ կերպով նախօրոյ շաբթուայ գործնական պարտականութեանց վրայէն վերաքաղ մը կատարելու է: Աշակերտները մէյմէկ տետրակներ ունենալու են:

Ուստի՝ կիրակնօրեայ վարժարանի մը ուսուցչութիւնը, չկարծուի թէ մեքենական դասաւանդութիւն մըն է, անիկա ուսուցչին բոլոր կարողութիւններուն ասպարէզ կարգացող դժուարին արուեստ մըն է: Դըպրոցի կազմը, դասագիրքերը, դասաւանդութեան մեթոտները, երկրորդական արժէք մը կը ներկայացնեն միայն, բազմատմամբ ուսուցչին անձնական ոյժին եւ իմաստութեան: Ինչպէս գրչի մը ետին կը կենայ զայն գործածող միտքը, նոյնպէս ալ դասարանի մը մեքենական գործողութեանց ետին կեցած է ուսուցչին անձը, որմէ կախում ունի մասնաւորապէս գործին օգտակարութիւնն ու արդիւնաւորութիւնը: Իր պարտականութեան լիուրի գիտակից ուսուցիչը, ժամանակ կը յատկացնէ իր դասը սերտելու եւ աղօթքով կը մօտենայ գործին:

Բ. Մ. Ե.

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ԱՄՍՈՒԱՆ ԴԱՍԵՐԸ

(ԶՈՐՍ ԿԻՐԱԿԻ)

ՏՕՆԱՑՈՅՑ.

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ

ԱՄՍՈՒԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԻԻԹԸ.

ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԵԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ԻԳԱԿԱՆ ՍԵՌԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԴԱՍ Ա.

ԻՆՉ ՈՅԺ ԵՒ ԱՐԺԷՔԻ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՅՆԷ ԱՂՋԻԿ ՄԸ

ՆՊԱՏԱԿ .— Ինքնավստահութիւն ներշնչել , և քաջալերել որ անոնք բարձրագոյն աստիճանով կարենան օգտագործել իրենց կարողութիւնները :

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՅԸ .— Ի՞նչ դժուարութեանց եւ պահանջներու գէժ յանդիման գտնուելու ստիպուած է արդի աղջիկը : Անկեղծ և անվերապահ կերպով յայտնեցէք ձեր զգացած նոյնիսկ ամենադժուարին խնդիրները : Կան զուտ անձնական հարցեր և ներքին փորձութիւններ , կան խնդիրներ ալ որոնք հասարակական բնութիւն կը կրեն , ըլլայ ընտանիքի մը , ըլլայ դպրոցի մը կամ որբանոցի մը մէջ : (Ասոնց ամենը յայտնուելու և կարեւորագոյնները գրատախտակին վրայ գրուելու են :)

Ի՞նչ հարցեր դիմադրուելու ստիպուած էին Ս. կոյսին ժամանակակից աղջիկները : Պաղեստին Հռովմայեցիներու տիրապետութեան տակ էր : Հրեաները կը հեծէին անգութ զինուորներու բռնութեանց տակ : Չքաւորութիւն կը տիրէր ամեն կողմ : Հռովմայեցիները բնաւ չէին մտահոգուէր Հրէից ազգային կրօնքնու մշակոյթը ծաղկեցնելու հարցով : Սակայն , Հրեաները զարմանալի կորովով մը կառչած էին իրենց հօրենական աւանդութեանց , սրբազան գրութեանց եւ կրօնքին : Իրենց կրօնքին էական մասը կը կազմէր այն հաւատքը թէ՛ «Օծեալ»ը պիտի գայ եւ աստուածային զօրութեամբ մը պիտի փրկէ Հրեայ ազգը : Ամեն աղջիկի մեծագոյն երազն էր այդ Օծեալ Փրկչին

Մայր ըլլալու պատիւին արժանանալ : Եւ սակայն Փրկիչը կ'ուշանար : Անոնք որ կը յանդգնէին ըմբոստանալ Հռովմէական իշխանութեանց դէմ , մահուամբ կը պատժուէին , իսկ անոնք որ կը համակերպէին օտար լուծին , ազգուրացներ կը սեպուէին իրենց ազգակիցներուն կողմէն :

Այսպիսի ճգնաժամային պարագաներու մէջ , ի՞նչ տեսակ հաւատք ու զօրութիւն պիտի ակնկալուէր հայրենասէր աղջիկէ մը :

Ս. ԳԻՐԲԷՆ ՄՏԱՅՈՒԵԼԻՔԻ ԼՈՅՍԸ .—

Արդեօք ի՞նչ աստիճանով բարւոքուեցաւ իգական սեռի կացութիւնը Բրիտտոսի բերած կրօնքով : Բրիտտոնէութիւնն էր որ մղեց մարդկութիւնը իգական սեռի մասին վեհ գաղափարներ տածելու , նոյնպէս անոնց հանդէպ յարգանքի պարտքերնիս ըմբռնելու և անոնց արժանիքը բարձրացնելու :

Կիներու հանդէպ մեր Տիրոջ Յիսուսի կրած յարգալից զգացումներէն օրինակներ տանք : Անգամ մը երբ Ան ջրհորին եզերքը Սամարացի կնոջ մը հետ առանձինն կը խօսակցէր , Իր աշակերտները գալով զարմացան որ Յիսուս կը զիջանէր կնոջ մը հետ , և ան ալ արհամարհուած ցեղի մը մէկ աղջկան հետ խօսակցիլ (Յովհ. Գ. 7-28) : Բայց Յիսուս իր այդ վարմունքովը կը ցուցնէր թէ կինն ալ իր մասնաւոր արժանիքն ունի : Ուրիշ անգամ մը , երբ Աստուծոյ թագաւորութիւնը բացատրելու ժամանակը կանացի պարտականութեանց աշխարհէն առաւ , որն էր խմորը (Մատթ. ԺԳ. 33) : Իսկ ուրախութեան զգացումը բացատրելու համար՝ իր կորսնցուցած զրամը գտնող կնոջ առակը պատմեց (Ղուկ. ԺԵ. 8-11) : Ասոնք անսովոր երե-

ւոյթներ էին այդ ժամանակի ունկնդիրներուն համար : Ինչո՞ւ Յիսուս կնոջական միջավայրով եւ կեանքով կ'զբաղէր ուրեմն :

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ .—

Մայրերը ի՞նչ ծառայութիւններ մատուցած են մարդկութեան և ի՞նչ մասնաւոր հարցերով զբաղած են :

1.—Կնոջ նուիրումի և յաջողութեան ամենամեծ դաշտը իր ընտանեկան պարտականութիւններու մարզը եղած է : Ոչ միայն աւարկայական առտնին գործեր կատարած այլ մանաւանդ բարոյական ու հոգեւոր մեծ պահանջներու գոհացում տուած են անոնք : Աշխարհիս մեծ մարդերէն շատեր ընդունած են, թէ իրենց մայրերուն սիրոյ եւ հաւատքի ներգործող ազդեցութեան կը պարտին իրենց մեծութիւնը : Մեծն Կոստանդիանոս կայսրը, որ մինչև չորրորդ դարու սկիզբը Հեթանոս մնացած իր պետութեան համար Քրիստոնէութիւնը պաշտօնական կրօնք հռչակեց, թէ՛ իր հաւատքը և թէ՛ ալ իր կատարած գործը իր քրիստոնեայ մօրը կը պարտէր : Ս. Օգոստինոս, որ չորրորդ դարու եկեղեցական հայրերուն նշանաւորն էր, իր քրիստոնեայ մօրը ջերմեանդ աղօթքներուն շնորհիւն էր որ վերջապէս զղաց իր ապրած հեթանոսական ու աղտոտ կեանքին համար և քրիստոնեայ դարձաւ : Նոյնը կարելի է ըսել Յովհան Ոսկեբերանի համար : Ամբիկայի ամենասիրուած նախագահներէն Լինքըն ըսած է . «Ինչ որ ունիմ եւ ինչ որ եմ, հրեշտականման մօրս կը պարտիմ :»

2.—Նոյնպէս, մայրեր բարենպատակ գործերու մէջ մեծ եռանդ եւ գործունէութիւն ցոյց տուած են : Մեր ազգային պատմութեան փառաւոր գրուագներէն

մին կը կազմէ Կիլիկիոյ Զապէլ թագուհին բարեպաշտ կեանքն ու ընծայած ծառայութիւնները : Զապէլ ապրեցաւ տասնըեկրորդ դարու առաջին կիսուն : Փոքր տարիքէն ամուսնացած, տնաչէն և զթասիրտ թագուհի մը դարձաւ : Մեծ գորով ու խնամք կը տածէր. մասնաւորաբար հիւանդներու հանդէպ : Անոր անունը մասնաւոր համբաւի արժանացած է, Սոոյ մէջ հիմնած իր հիւանդանոցովը : Զապէլ ո՛չ միայն հիւանդանոցի մէջ մատակարարուհիի եւ խնամակալուհիի գերը կը կատարէր, այլ մանաւանդ իբր հասարակ հիւանդապահուհի մը, անձամբ կը ծառայէր հիւանդներուն, իր ձեռքերովը կը խնամէր զանոնք, սէր ու ժպիտ բաշխելով բոլորին :

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ .—

1.—Ի՞նչ է ձեր կարծիքը իգական սեռի արժանիքին վերաբերմամբ :

2.—Ի՞նչպէս կրնայ աղջիկ մը իր կեանքովը մեծագոյն ծառայութիւնը մատուցանել իր ազգին և եկեղեցիին : Անիկա, նախ իր մարմինը առողջ պահելու համար՝ լաւ խնամք տանելու է անոր : Առողջ ու կենսունակ սերունդ մը ունենալու համար անհրաժեշտ է առողջ մայրեր ունենալ : Երկրորդ, ամեն աղջիկ իր կեանքին համար իտէալ հերոսուհի մը ընտրելու է իբր տիպար եւ անոր նմանելու աշխատելու է : Ո՞վ պիտի չփափաքէր Զապէլի պէս զթասիրտ եւ ծառայող կին մը ըլլալ : Դարձեալ, աղջիկ մը իր հոգւոյն մէջ բարեպաշտական զգացումներ մշակելով ու սնուցանելով, կրնայ Սուրբ Օգոստինոսի, Կոստանդիանոսի, Ոսկեբերանի և Լինքընի մայրերուն նման ընտանիք մը կազմել որ վսեմ կեանքի ուրբան մը կրնայ դառնալ :

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ. —

Աղոթք «Բողոք Մայրերուն Հասնար» . — Գովութի՛ւն և օրհնութիւն կը մատուցանենք Քեզ, ո՛վ Աստուած, այն բոլոր վտեմ ծառայութեանց համար որ մայրութիւնը կատարած է մարդկութեան մէջ: Շնորհակալ ենք մեր մայրերուն համար, որոնք իրենց կեանքի տարրերով շինեցին մեր կեանքը, մեզի համար տառապանքներ կրեցին եւ այդ տառապանքներուն եւ ցաւերուն բազմապատիկ անզամովը զմեզ սիրեցին, մեզ իրենց ջերմ բազուկներուն մէջ խնամեցին, և անխոնջ սիրով ու լուռ աղօթքով հետեւեցան մեր կեանքի քայլերուն: Ներէ՛, ո՛վ Հայր, եթէ չփոխարինեցինք այդ սէրը մեր բնական իրաւունքը նկատելով զայն: Արժանի ըրէ՛ մեզ՝ որ ըմբռնենք մայրութեան վեհ պարտականութեան իմաստը . Ամէն:

(Բաւզէնպըշ)

ՇԱԲՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ . —

Չորս Աւետարանիչներուն մէջէն միայն Ղուկաս Աւետարանիչն է՝ որ կանանց մասին ամենաշատ զըրուագներ արձանագրած է: Արդեօք ի՞նչ է պատճառը: Կարենալ պատասխանելու համար կարգացէք այդ պատմութիւնները, (Ղուկ. Դ. 25-27, 38-40, է. 11-18, 36-50, Լ. 1-3, 40-45, Ժ. 38-42, ԺԸ. 1-6, և այլն):

ԴԱՍ Բ.

ՅԱՐԳԱՆԻ ԻԳՍԿԱՆ ՍԵՌԻՆ ՀԱՆԴԵՊ

ՆՊԱՏԱԿ. —

Ըմբռնել ջանալ այն մեծ տարբերութիւնը որ ընկերային յարաբերութեանց մէջ ներմուծուեցաւ, հետեւանքն ըլլալով մեր Տիրոջ՝ կիներու հանդէպ բռնած նոր ընթացքին, եւ յետոյ աշխատիլ իրագործել զայն մեր անձնական կեանքին մէջ:

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԸ . —

Ներկայիս մարդկութիւնը ի՞նչ ձևերով կը յայտնէ իր յարգանքը կանանց հանդէպ: Օգտակար կը նկատենք այսօրուան կեանքէն առնուած մի քանի դրուագներ պատմել այս կէտը լուսաբանելու համար:

1. — Արամ Ժիր ու բարեկիրթ պատանի մըն էր: Իր մօրմէն եւ ուսուցիչներէն սորված էր ազնիւ վարմունք մը ունենալ: Օր մը, հանրակառքով կը ճամբորդէր: Ուժեղ ու աշխոյժ ըլլալուն, բազմութիւնը բորդէր: Ուժեղ ու աշխոյժ ըլլալուն, բազմութիւնը ճեղքելով կրցեր էր նստարանի մը վրայ տեղ մը ապահովել: Կին մը ներս մտաւ, մանուկ մը գրկած, խեղճ կիներ մանկիկին ծանրութեան պատճառով ուշ մնացած ըլլալով չէր կրցած տեղ մը գտնել. Արամ, զայն տեսնելուն պէս տեղէն ցատկեց ու ժպտով մը ըսաւ. «Հրամայեցէ՛ք տիկին, իմ տեղս նստեցէք:» Տիկինը, շնորհակալութիւն յայտնելով նստաւ: Արամ մինչև վերջը ոտքի վրայ մնաց, թէև ինքն ա՛լ, բոլոր ճամբորդներուն պէս վճարած էր տոմսակին համար եւ նստելու իրաւունքին տիրացած: Կրնար ուրեմն նստիլ հանգ-

չիլ ու կինը ոտքի վրայ թողուլ . սակայն այդպէս չը-
բաւ : Ինչո՞ւ :

2.—Աշխարհի ամենամեծ շոգենաւներէն մին
Ատլանտեան Ովկիանոսի վրայ կը ճամբորդէր : Ճամ-
բորդները հարուստ դատակարգի մարդիկ էին : Ով-
կիանոսին մէջտեղերը , նաւը սառույցի խոշոր կտորի մը
զարնուելով սկսաւ ընկղմիլ : Մակոյկները վար առ-
նուեցան սակայն բոլոր ճամբորդները ազատելու չէին
բաւէր անոնք : Անշուշտ մեղադրելի չէր նմանօրինակ
ճգնաժամային պարագայի մը մէջ երբ ամեն մարդ
մակոյկները խուժէր իր կեանքը փրկելու համար , բայց
այդպէս չեղաւ : Այր մարդիկ մէկ կողմ քաշուած ,
նախ ճամբայ տուին կիներուն ու մանուկներուն որ
մակոյկներուն մէջ նստին , թէեւ շատ լաւ գիտէին
թէ շուտով տեղ պիտի չմնար իրենց եւ խեղդուելու
պիտի դատապարտուէին , ինչպէս որ ալ եղաւ : Ար-
դարացի՞ էր անոնց այս վարմունքը : Հին կտակարա-
նին մէջ նոյնանման դէպքեր արձանագրուած են :
Ինչո՞ւ այս յարգանքը կիներու հանդէպ :

Ս. ԳԻՐՔԷՆ ՄՏԱՅՈՒԵԼԻՔ ԼՈՅՍԸ .—

Անոնք որ մայր չունին , ի՞նչ միջոցներով կրնան
յարգել կիները : Ի՞նչ ըրաւ մեր Տէրը : Բացէ՛ք Դուի .
Գ . 31-35 . ուր կը տեսնենք որ , Սուրբ ընտանիքի շըր-
ջանակին իմաստը շատ լայն առում մը ունի , իր մէջ
ընդունելով բոլոր այն մարդիկը որոնք Աստուծոյ կամ-
քը կը կատարեն : Մեր Փրկչին անձնական արտայայ-
տութեանց համեմատ , բոլոր կիները պէտք է յար-
գուին , որպէս մայրեր ու քոյրեր :

Մեր Տէրը , իր այս վարդապետութիւնը յայտնելէ
վերջ , որոշ կանոնագիր մը չտուաւ սորվեցնելու հա-

մար մեզ թէ ինչ գործերով ու ձևերով պիտի յարգենք
մեր քոյրերն ու մայրերը եւ ծառայենք անոնց : Այդ
պարտականութիւնը թողուց իր հետեւորդներուն եւ
իր եկեղեցիին , որ ժամանակին կամ դարուն պահանջ-
քին համեմատ զարգանայ այդ զաղափարը : Իր մա-
հէն քիչ առաջ , մեր Տէրը իր սիրելի աշակերտին ,
Յովհաննէսին կը յանձնարարէր շարունակել իր խնամ-
քըն ու յարգալից վերաբերումը , մայրութեան ներկա-
յացուցիչը եղող իր մօր , Մարիամին հանդէպ : (Յովհ .
ԺԹ . 26 , 27) :

Ինչո՞ւ Քրիստոնեայ աշխարհը այսքան յարգանք
կ'ընծայէ կանանց : Արդեօք անո՞ր համար որ կիները
տկար են ու գթութեան արժանի , եթէ ոչ մեր Տէրը
լուրաքանչիւր կնոջ մէջ անձնական մեծ արժանիք կը
տեսնէր : Իսլամ աշխարհին մէջ ալ նոյն յարգանքը
կը տածե՞ն կիներու հանդէպ :

ՕՃԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ .—

Հետեւեալը պատմութիւնն է որբ տղու մը որ իր
ապրուստը կը հողար իբրև թերթի ցրուիչ : Իրիկուն
էր . իրեն նման ուրիշ ցրուիչ տղաք ալ իրենց անու-
թին տակ թերթի ծրարներ , հոս հոն կը վազվուտէին :
Որբ ցրուիչն ալ անոնց նման քաղաքին հրապարակնե-
րէն մէկուն մէջ թերթ կը ծախէր : Յանկարծ ծեր կին
մը նշմարեց որ փողոցին գիմացի կողմը անցնիլ կ'ու-
զէր սակայն օթօներու խուռն երթեւեկէն շուարած եւ
վախցած անկիւն մը ամբած էր : Որբ ցրուիչը , վար
դրաւ իր թերթերուն ծրարը ու ապահով միւս կողմը
անցուց անօգնական կինը : Վերադարձին տեսաւ որ
յաճախորդ մը իրեն կ'օգտասէ թերթ գնելու համար ,
թէեւ կրնար եթէ ուզէր ուրիշ ցրուիչէ մը գնել :

—«Այդ կի՛նը քու մա՞յրդ է» հարցուց ան

—«Ո՛չ պարոն... մայրս մեռած է, սակայն կը խորհիմ թէ ան ալ մայր է վերջապէս» :

Ի՞նչ ազդեցութիւն գործեց կը կարծէք այդ աղուն ընթացքը ականատեսներու վրայ :

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. —

Կանանց հանդէպ մեր Տիրոջ ցոյց տուած յարգալից վերաբերումը ամեն տեղ պահանջուած կերպով գործադրուած է :

Ինչո՞ւ Արեւելքի կի՛ները դեռ երիտասարդ տարեքի մէջ կը կորսնցնեն իրենց թարմութիւնը, և յոգնած երեւոյթ մը կ'ստանան, մինչ Արեւմտեան երկիրներու կի՛ները, քառասուն կամ յիսուն տարեքին մէջ իսկ ժիր, աշխոյժ և երիտասարդ երեւոյթ մը ունին :

Ի՞նչ գործնական միջոցներով կրնանք իզական սեռին հանդէպ իրապէս արտայայտել մեր յարգանքը և օգնել անոնց բարձրացումին :

Ամեն տղայ կամ աղջիկ պատեհութիւն ունի պըզտիկ օժանդակութիւններով տունէն ներս կամ դուրս իզական սեռին բեռը թեթեւցնելու եւ կամ երախտագիտական յարգալից արտայայտութիւններով երջանկացնելու զանոնք : Սա պիտի ըլլայ մեր փոխադարձ հատուցումը այն բազմաթիւ ծառայութեանց զորս անոնք մատուցած են մեզի :

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ. —

Աղոթք. «Շնորհէ մեզ ս'վ Տէր, որ կարենանք Ա. Հոգիովդ լեցուիլ ու ամեն կողմ զուարթութիւն և երջանկութիւն սփռել : Բարձր օրինակովդ ուժերնիս շարժման մէջ դիր, որ կի՛ներու հանդէպ յարգալից վերաբերմունք ունենանք : Շնորհէ մեզ, համբերատար

ու կարեկից ըլլալ բոլոր յոգնած ու զոհաբերուող մայրերու հանդէպ, ըլլան անոնք շնորհալի կամ ոչ, երախտագէտ կամ աննկատ : Այսպէսով ս'վ Տէր կարենանք յուսալ թէ գործնական կերպով պիտի կրնանք մատուցանել այն յարգանքը զոր կը պարտինք բոլոր մայրերուն : Ամէն »

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. —

Ամեն աշակերտ, իրեն ծանօթ կի՛ներու պարագաները քննելով, թող որոշէ թէ ինչ մասնաւոր գործերով կամ ընթացքով կրնայ ծառայել անոնց : Իր տեսլակին մէջ ցանկ մը թող պատրաստէ :

ԴԱՍ Գ.

ԿԱՆԱՆՅ ՆՈՒԻՐՈՒՄԸ

ՆՊԱՏԱԿ.—

Օգտագործել ծառայութեան ամեն պատեհութիւն :

Թէ ի՞նչպէս ներկայացնելու է Հարցը :

Կը ճանչնա՞ք մէկը որուն կեանքը, զոհողութեան մեծ օրինակ մը ներկայացնէ : Ազգային ու եկեղեցական պատմութենէն մի քանի հերոսուհիներու անուններ յիշեցէք :

1. — Մաքրուհի բարեկեցիկ ընտանիքի մը զաւակն էր : Ազնիւ նկարագրի տէր եւ ուրիշներու օգնելու պատրաստ հոգիով տոգորուած ժրջան ազլիկ մը : Պատերազմի գծրախտ տարիներուն անիկա կորսնցուց իր ծնողքը եւ ստիպուեցաւ որբանոցի մը մէջ աշխատիլ իբրև սպասուհի : Նոր պատերազմ մը յաջորդած էր նախորդ աւերիչ պատերազմին : Թշնամին՝ երկրին սահմաններէն ներս կը յառաջանար, մինչ սարսափահար բնակչութիւնը տուն տեղ իր ետին ձգած կը փախչէր անոր առջևէն : Չմեռ էր, եւ շատեր ճամբան սառեցան, սմանց ալ ձեռքերն ու սաքերը չորցան : Յոյներ էին այս փախտականները : Շատեր, ապաստանեցան այն որբանոցը ուր կը գտնուէր Մաքրուհին : Որբանոցը արդէն անձկութեան մատնուած էր թէ՛ տեղի եւ թէ՛ ուտեստի համար տեսակէտով, սակայն Հայ որբերը որոշեցին իրենց ունեցածէն բաժին հանել ա՛յսքան տառապող Յոյն եղբայրներուն : Որբանոցը անուիլ

տեսարան մը կը պարզէր : Ձեռքերն ու սաքերը փտած վերաւորներու նեխած վէրքերէն զարչելի հոտ մը լեցուցած էր ամբողջ շէնքը : Ոչ ոք կ'ուզէր մօտենալ անոնց, բացի Մաքրուհիէն : Նոր պատեհութիւն մը կը տեսնէր ան եւ կուզէր օգտագործել զայն : Առանց զարչելու կը մօտենար անոնց լւրաքանչիւրին, կը մաքրէր ու կը կապէր անոնց վէրքերը, զուարթութիւն ու մխիթարութիւն բաշխելով ամենուն : Իր ըրած այս ծայրայեղ զոհարերութենէն, Մաքրուհի հիւանդացաւ թէ՛ մարմնով եւ թէ՛ մտքով եւ ներկայիս, խելքով պակասաւոր կեանք մը կը քաշքշէ :

2. — Սիրանոյշ հարուստ ընտանիքի մը մէկ հատիկ գաւազն էր : Մայրը կանուխէն մեռած ըլլալով հօրը խնամքին յանձնուած, մեծցած եւ նոյնիսկ բարձրագոյն կրթութիւն ստացած էր : Օր մըն ալ ճանչցաւ Արամը, ու զիրար սիրեցին ճշմարիտ եւ կատարեալ սիրով մը : Սակայն շատ չանցած հայրն ալ մեռաւ, իսկ նշանածն ալ, անողոք աչքի հիւանդութեան մը ենթակայ ըլլալով դեռ իր քսանըհինգին, տեսողութիւնը կորսնցուց : Արամ տեսնելով իր օխտը ապագան, սուաշարկեց Սիրանոյշին որ ազատ զգայ ինքզինքը : Սակայն, Սիրանոյշ մոռցաւ աշխարհը ու իր տարիքին շնորհած բոլոր վայելքները, եւ ինքզինքը նուիրեց իր կոյր ամուսնոյն խնամքին ու երջանկութեան :

Ի՞նչպէս կըլլայ որ ոմանք այս աստիճան զոհողութիւն ընելու քաջութիւնը կ'ունենան :
Ս. ԳԻՐԲԷՆ ԱՏԱՅՈՒԵԼԻՔԻ ԼՈՅՍԸ.—

Ղուկասու Աւետարանին մէջ, քանի մը գեղեցիկ պատմութիւններ կան, որոնք կը բացատրեն այն սէրը զոր կիրները կը ամօժէին մեր Տիրոջ ծառայելու մէջ :

Ուսումնասիրեցէք Ղուկ. Է. 36-50: Այս կնկան ցոյց տուած բարեպաշտական ոգին ի՞նչպէս օգտագործեց մեր Տէրը: Ինչո՞ւ արդեօք նման արարք մը, մեղաւոր կնոջ մը կողմէ: Արդի աղջիկներու համար ի՞նչ նշանակութիւն ունի այս պատմութիւնը: Բարեպաշտութեան մասին ուրիշ գեղեցիկ պատմութիւն մ'ալ կայ Ղուկ. Ժ. 38-42 ին մէջ: Այս երկուքէն մը մէկուն կերպը (մեթոտը) նախընտրելի է: Աւելի լաւ պիտի չըլլա՞ր թէ՛ Մարիամի և թէ՛ Մարթայի բնաւորութիւնները կարենալ միացնել ու մշակել մեր մէջ, որպէսզի, թէ՛ մտածումով և թէ՛ գործքով կարենայինք ծառայել Քրիստոսի: Ներկայիս աղջիկ մը ի՞նչ միջոցներով կրնայ Մարթայի ու Մարիամի բարեպաշտական զգացումները միացնել և արտայայտել զայն իր կեանքովը: **ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ.**—

Փլտրէնս Նայթինկէյլ, (նշանաւոր հերոսուհին) Անգլիացի Հիւանդապահուհի մըն էր որ «Խրիմի ողուորիչ հրեշտակը» կոչուած է: Մանկութենէն, բացառիկ սէր մը ունէր բնութեան եւ կենդանիներու հանդէպ: Կենդանիներ խնամելը՝ մեծ երջանկութիւն էր իրեն համար: Օր մը վիրաւոր շուն մը բժշկեց իր խնամքով: Փրկւեցական գեղեցկութեամբ մը օժտուած եւ հարուստի աղջիկ ըլլալով, կրնար իշխանական կեանք մը վարել եթէ ուզէր, սակայն հիւանդապահութեան ասպարէզը ընտրելով, ինքզինքը նուիրեց ուրիշներու հանգիստին եւ առողջութեան: Երբ Խրիմի պատերազմը ծագեցաւ Թուրքերու ու Ռուսերու միջեւ, Նայթինկէյլ ըսելով որ վիրաւոր զինուորները անխառնաւ կը ձգուին, (որովհետեւ այն ատենները գեռ կարմիր թաւ չկար) պատերազմի դաշտը փութաց օգ-

նելու համար անոնց: Հասաւ Պօլիս և Սկիւտարի Հիւանդանոցին մէջ կը խնամէր վիրաւոր զինուորները, երբեմն նոյնիսկ քսան ժամ անընդհատ աշխատելով: Իր կեանքը վտանգի տակ գնելով կ'օգնէր ամեն տեսակ հիւանդներու: Իր հմայքն ու համբաւը այնքան տարածուեցաւ որ, շատ մը աղջիկներ իրեն օրինակին հետեւելով հիւանդապահուհի եղան նոյն նուիրումի զգացումով, և այսօր հազարներով կը համբուին անոնք:

2. — Հայն ալ ունի ազգին պարծանք հերոսուհի մը, յանձին Գալֆանի Սրբուհի Մայրապետի: Ուշիմ, նուիրուած, գործունեայ ու համեստ աղջիկ մըն էր, բնիկ Գարթալցի, բայց յետոյ Պօլիս փոխադրուած: 1865 ին, աղետալի հետախտ մը (քոլէրա) նախճիրներ կը գործէր մայրաքաղաքին մէջ: Շատ մը ընտանիքներ քանդուեցան, հարիւրաւոր որբեր փողոցը մնացին: Սրբուհի, ներշնչուած օգնելու ու ծառայելու տենջէն, տքնաջան աշխատանքով, հիմնեց իր անունով որբանոց մը, Պօլսոյ Խաղիւղ թաղին մէջ: Նախ տասնըօթը որբուհիներ միայն կը խնամուէին հոն, բայց յետոյ այդ թիւը բազմանալով, ծառայութեան շրջանակն ալ ընդարձակուեցաւ: Ռէթէս Պէրպէրեան՝ իր մասին ըսած է թէ՛ «Ազգն ու եկեղեցին յաւէտ պիտի պարծին որ իրենց ծոցէն ծնաւ Սրբուհի Մայրապետը»: **ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ.**—

Եթէ յիշեալ Հերոսուհիներուն կեանքը մօտէն քննենք, պիտի տեսնենք որ անոնք իրենց փոքր տարիքէն, չնչին ծառայութիւններով է որ հիմը դրին իրենց ապագայ մեծ գործերուն և ծառայութեանց:

Փրանսայի ազգային մեծ Հերոսուհին Ժան Տ'արզ, իր հայրենի երկիրը փրկելու վտեմ պաշտօնը ստանձնելէ

առաջ, սորված էր իր ընտանիքին ու եկեղեցիին հա-
ւատարմօրէն ծառայել: Հերոսները յանկարծ և իբրև
հերոս չեն ծնիր, օրէ օր, իրենց մեծ ու փոքր պար-
տականութիւնները կատարելով է որ այդ բարձրու-
թեան և կատարելութեան կը հասնին: Հերոսները եւ
հերոսուհիները, իրենց փոքր տարիքէն աչքի կը զար-
նուին իրենց ընթացքներովը:

Ուստի, ի՞նչ պատեհութիւններ կան ձեր շրջանա-
կին մէջ հաւատարմօրէն նուիրուելու ու ծառայելու
համար:

ԽՈՐՀՐԴԱՄՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ.—

Աղօթք.— «Սորվեցուր մեզ ս'վ Տէր, տեսնել եւ
օգտագործել, ծառայութեան ամեն տեսակ պատեհու-
թիւն: Թո՛ղ տուողներ ըլլանք առանց փոխարժէքի
հաշուելու, պայքարողներ՝ առանց վիրաւորելու, աշ-
խատողներ՝ առանց հանգիստ փնտռելու, ծառայողներ՝
առանց վարձատրութիւն ակնկալելու, այն գիտակցու-
թեամբ թէ՛ Քու կամքդ է որ կը կատարենք: Ամէն»
ՇԱԲԹՈՒՍՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—

Թող ամեն աշակերտ գտնէ ու քննէ ծառայու-
թեան առիթներ որ կը ներկայանան իրեն, իր ապրած
միջավայրին մէջ եւ որոնք եթէ խելամուտ ու շագրու-
թեամբ գործադրուէին հերոսական արարքներու պիտի
առաջնորդէին զիրենք:

ԴԱՍ Դ.

ՋԱՆԻՒ ՄԷՋ ՅԱՐԱՏԵՒՈՒԹԻՒՆ

ՆՊԱՏԱԿ.—

Որոշ ու բանաւոր նպատակ մը ունենալ ու պինդ
փարիլ անոր:

ՕՐՈՒԱՆ ՀՍՐՑԸ.—

Մինչեւ հիմա պատմուած պատմութիւններէն
որմէնք կը ցուցնեն թէ զիւցազնական նկարագրի մը
հիմերը, փոքր տարիքին կը դրուին, փոքր պարտա-
կանութիւններ հաւատարմօրէն կատարելով:

Սարգիս, իր ուշիմութեամբն ու բարի վարքովը
սիրուած էր սրբանոցի ուսուցիչներէն: Որքանոցը
արհեստանոց մըն ալ ունէր, ուր իւրաքանչիւր աշա-
կերտ առիթ կ'ունենար արհեստ մը սորվելու: Սար-
գիս, նախ փափաքեցաւ երաժիշտ մ'ըլլալ, ապա ձանձ-
րանալով գերձակատուն յաճախեց. անկէ ալ ձանձրա-
նալով լուսանկարչութիւն սորվիլ ուզեց: Այսպէս,
հակառակ ուսուցչին յորդորներուն որ կը խրատէր յա-
րատեւել միտ'կ արհեստի մը մէջ, Սարգիս իր ժամա-
նակը կը վատնէր միշտ արհեստ փոխելով: Տարիներ
վերջը, իր ուսուցիչը, բանւոր մը վարձելու համար
չուկայ գացած էր, հոն զարմանքով տեսաւ որ Սարգի-
սը հասարակ բանւորներու կարգին նստած էր: Սար-
գիս, իր ուսուցչին կողմէ տեսնուելէն սաստիկ ամըշ-
ցաւ: Ինչո՞ւ, և ի՞նչպէս այս վիճակին հասաւ:

Ս. ԳԻՐԲԷՆ ՍՏԱՑՈՒԵԼԻՔ ԼՈՅՍԸ.

Ուշագրութեան արժանի է Ղրբ. Ը. 49 հա-

1458-2009

մարներուն պատմութեան մէջ յիշուած կինը, որ տասներկու տարի տառապելէ վերջ տակաւին յամառօրէն կը յուսար որ կրնայ բժշկուել: Այդ իսկ հաւատքով, երբ առիթը ներկայացաւ կրցաւ համարձակօրէն յայտնել իր փափաքը: Նման դէպքեր կրնա՞ք յիշել: Ղուկ. ԺԵ. 8-11 ի մէջ կը տեսնուի թէ ի՞նչ պէս հաստատ նկարագրի տէր մէկը յամառօրէն կը փնտռէ ուղածը եւ զայն գտնելուն առթած ուրախութիւնը կը բաժնէ ուրիշներուն հետ: Ենթադրենք թէ մեր փնտռածը նիւթական առարկայ մը չէ այլ ազնիւ նկարագիր մը կամ ինքնագոյնի ու ճշմարտախօսութեան նման առաքինութիւններ են անոնք, կարելի՞ է նոյն յարատե ջանքով փնտռել ու տիրանալ անոնց:

Յարատեութեան ամենավսեմ օրինակը, թերևս Ղուկ. ԺԸ. 1-6 ի մէջ գտնուածն է, ուր անհկուն եռանդով ու անյողգողդ կամքով որբեւայրին վերջապէս իր ուղածը կ'ստանայ:

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ.—

Անհամար Հայ մայրերու ցոյց տուած յարատեութեան օրինակներէն իբր նմոյշ հոս կ'արձանագրենք իրական պատմութիւն մը:

Ութերորդ դարու սկիզբները, Տ. Եղիա Ա. Արճիշեցի Հայրապետին օրով, Հայաստանի Հեղ գաւառի գիւղերէն մէկուն մէջ, մանկամարդ այրի մը կար, որ իր մէկ հատիկ զաւակին հետ թշուառութեան մատնուած եւ մուրալու ստիպուած էր: Իրենց օրուան հացը ճարելէ աւելի, այս կինը իր որդւոյն մասին երազ մը ունէր որուն իրագործման համար կը թափառէր այսպէս: Ուր որ ալ երթար, իր անոյշ գէժքը, համեստ նայուածքն ու կանացի փափկութիւնը, բոլոր սրտերու

կարեկցութիւնը կը շարժէր: Ծառեր կը ջանային համոզել զինք իրենց մօտ հաստատուիլ, գործ ու տուն խօստանալով անոր, սակայն ազնիւ մայրը մերժելով կը պատասխանէր թէ իր հանգիստէն աւելի զաւակին ապագան է որ զինք կը մտահոգէ: Այսպէս, դիմագրաւելով ամեն վտանգի և նեղութեան, թափառելով հասամայրաքաղաքը՝ Դուին ուր կը գտնուէր Հայրապետական աթոռը: Կաթողիկոսարանին մօտիկ մասնաւոր սենեակներ կային, իբր պատուարան անկեալներու: Երբ պատուարան այրին իրենց համար ալ տեղ մը ապահո-
 ցելու հոն: Պարզ կենցաղով այլ մեծ հաւատքով լի կին մըն էր: Քիչ ատենէն զգաց որ հոս ալ հանգիստ պիտի չկրնար ընել, ո՛չ ալ կարելի պիտի ըլլար ապրուստի ճարել, որովհետեւ իրեն պէս հարիւրաւորներ կատարէին: Կրնար հեռանալ, եթէ չըլլար իր որդւոյն ապագային մղձաւանջը: Կաթողիկոսարանի պաշտօնեաները, խղճալով անոր, թելադրեցին որ հեռանայ ասկէ և ըր, խղճալով անոր, թելադրեցին որ հեռանայ ասկէ և սակայն ան նախընտրեց մնալ: «Չաւակիս համար կը կենամ» կը պատասխանէր ամեն անգամ: Հոն զբողոքեցականներ, քաղքին մէջէն բնակարան մը նուազ եկեղեցականներ, քաղքին մէջէն բնակարան մը ճարեցին իրեն, յամառ կինը կրկին մերժեց հեռանալ Կաթողիկոսարանի շրջանակէն: Ի՞նչ փոյթ թէ պիտի մաքառէր ցուրտին, տաքին եւ անօթութեան դէմ, չէ՞ որ զաւակին ապագան այդ կը պահանջէր: Երբ պնդեցին որ անպահաւ հեռանայ, կինը պատասխանեց,

—«Չէք գիտեր որ, զաւակս կը մեծցնեմ, օր մը կաթողիկոս տեսնելու համար զինք»: Վերջապէս կրցաւ կաթողիկոսին ուղարկութիւնը զբաւել, որուն կրցաւ կաթողիկոսին ուղարկութիւնը զբաւել, որուն արդիւնքն ըլլալով տղան՝ Եսայի, իբր ուղիմ պատանի մը, կաթողիկոսարանի դպրոցին աշակերտ արձանագ-

րուեցաւ : Իր ցոյց տուած ջանքերուն եւ անձնական արժանիքին շնորհիւ եկեղեցական աստիճաններու բարձրացաւ եւ հետզհետէ յառաջանալով, օր մըն ալ Գողթան գաւառի Առաջնորդ կարգուեցաւ : Մեծ հռչակ հանեց հոն, այնպէս որ երբ Աղուանից ու Հայոց մասնակցութեամբ եկեղեցական ժողով մը գումարուեցաւ, նուիրակներէն մին ալ ինքն էր : Այդ օրեր Արարները Հայաստան արշաւեցին, կողոպտելով ու քանդելով ամեն ինչ. ճիշդ այդ դառն օրերուն, ժամանակին Տ. Սիրոն կաթողիկոսը, յանկարծամահ եղաւ : Բոլոր աչքերը ետայիի վրայ դարձան իբր միակ արժանի եկեղեցականը Հայրապետական տիտուր բազմելու : Եւ անա այսպիսի ճգնաժամային պարագայի մը մէջ, Հայաստանի ղէկը իրեն յանձնուեցաւ : Անտէր որբութենէն կաթողիկոսութիւն : Կրնա՞ք գնահատել անոր մօրը կատարած դերը այս եզակի պատմութեան մէջ : ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ .—

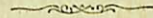
Ի՞նչ է տարբերութիւնը յարատեւութեան ու յամառութեան միջեւ : (Որոշ կերպով բացատրեցէք թէ՛ անիմաստ ու անտրամաբան իտէալի մը յամառօրէն կառչիլը յարատեւութիւն չի կրնար սեպուել :) Ձեր գտնուած միջավայրին մէջ ամենէն աւելի ի՞նչ պարագաներու մէջ յարատեւութեան պէտքը կ'զգաք, դպրոցի՞ն մէջ, տա՞ն մէջ թէ՛ ձեր գործատեղին : ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ .—

«Ո՛վ Տէր, տեսիլներ շնորհէ մեզ քու փառքիդ համար : Թո՛ղ որ կարող ըլլանք փառաւոր իտէալներ տեսնել որպէս լոյս մը լերան բարձր կատարին վրայ եւ հետապնդելով զայն յառաջանանք զէպի այդ անդուլ եւ անվհատ : Զօրացո՛ւր մեզ մեր բարի ջանքերուն

մէջ : Երբ շնորհեցիր մեզ ջանքի պարգեւը գործ մը սկսելու համար, տո՛ւր նաեւ յարատեւութեան ոգին եռանդով հետապնդելու համար զայն : Ո՛վ Տէր, կը զգանք որ անխուսափելի են ձախողութիւնները, ոյժ տո՛ւր որ չյուսահատինք : Սորվեցո՛ւր մեզ, որ առանց տքնաջան աշխատանքի, ձրի յաջողութիւն ակնկալողներէն չըլլանք . Ամէն :»

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ .—

Աղջիկները՝ թող կարճ շարագրութիւն մը գրեն, նկարագրելով թէ ի՞նչպէս կ'ըմբռնեն իտէալ կին մը : Եթէ դասարանը մանչերէ կը բաղկանայ, թող նկարագրեն այն իտէալ կինը, որուն հետ պիտի ուզէին կենակցել : Երկու կողմերու յայտնած գաղափարներու բաղդատութիւնը, հետաքրքրական ու արդիւնաւոր կրնայ ըլլալ :

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԱՄՍՈՒԱՆ ԴԱՍԵՐԸ

(ՀԻՆԳ ԿԻՐԱԿԻ)

ՏՕՆԱՑՈՑՑ.

ԶՈՐՍ ԱԻԵՏԱՐԱՆԻՉՆԵՐԸ

ԱՄՍՈՒԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԻԹԸ.

ՔՐԻՍՏՈՆԷՍԿԱՆ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԱՍ Ե.

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՅ ՄԷՋ ԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՆՊԱՏԱԿ.—

Հասկցնել թէ՛ ինչ որ ալ ըլլայ իր պաշտօնը, անհատ մը կրնայ ծառայելու առիթներ ունենալ: Զեռական կամ մտային ամեն տեսակ աշխատանքներու հանդէպ սէր ու յարգանք արթնցնել:

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԸ.—

Ո՞ր տեսակ աշխատանքներ «պատուական» կամ «բարձր» կը սեպուին, իսկ որո՞նք «անպատիւ» կամ «ցած»: Սարգիս ու Սերոբ երկու եղբայրներ, հարուստի զաւակներ էին ու գիշերօթիկ վարժարան մը կը յաճախէին, հայրերնին կը հոգար անոնց ծախսերը: Սակայն Սերոբ զգաց որ արդար չէ նիւթականի բոլոր հոգերը հայրիկին վրայ ձգել, ուստի որոշեց ինքն ալ աշխատիլ և յանձն առաւ դպրոցին պարտէզը խնամել որուն փոխարէն պիտի ստանար որոշ գումար մը իր անձնական ծախսերուն բաւելու չափ: Սարգիս, ընդհակառակը անպատուարէր կը համարէր աշխատիլը: Կրնա՞ք գուշակել այս եղբայրներուն ապագան:

Պարոն Գէորգ, Եւրոպա ուսած երիտասարդ մը, գիշերօթիկ վարժարանի մը մէջ ուսուցիչ էր: Սակայն տարօրինակ բնաւորութիւն մը ունէր ան: Փոխանակ թողուլ որ տղաք շտկեն իր սենեակը, ջուր բերեն կամ ծառայեն իրեն, ինք անձամբ կը կատարէր այս գործերուն ամենը: Նոյնիսկ դպրոցին պարտէզին մէջ հողագործական աշխատանքներով ալ կ'զբաղէր: Օր

մը մանաւանդ, իր մէկ արարքով մեծ զարմանք պատճառեց ամենուն: Ինքնաշարժով քանի մը հիւրեր եկած էին դպրոց: Անոնց պայուսակները ներս առնել հարկ էր, սակայն տղոցմէ ոչ մին չուզեց կատարել այդ գործը: Արդ, Պրն. Գէորգ պայուսակներէն մին ուսն առած, հասարակ բեռնակիրի մը նման ներս տարաւ: Երբ տղաք զարմանքով հարցընէին թէ ինչո՞ւ այդպէս կ'ընէր, ան պատասխանեց եւ ըսաւ թէ երբ մեծնան, հաւանաբար իրենք ալ իրեն օրինակին պիտի հետեւին: Ի՞նչ ըսել կ'ուզէր:

Ս. ԳԻՐՔԷՆ ՍՏՍՅՈՒՆԵԼԻՔ ԼՈՅՍԸ.—

Յիսուսի կեանքին ու գործունէութեան հրաշափառ պատմութիւնը յետագայ սերունդներուն աւանդողները գլխաւորաբար իր աշակերտներէն Մատթէոս, Մարկոս, Դուկաս ու Յովհաննէս Աւետարանիչները եղան: Յիսուսի աշակերտելէ առաջ, անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր մասնաւոր գործերով կ'զբաղուէր: Մարկոս Աւետարանիչ, որ ամենէն առաջ զրեց իր Աւետարանը, Յիսուսի աշակերտած ատեն շատ երիտասարդ էր տակաւին: Երկրորդ գրողը՝ Դուկաս, որուն Աւետարանը ամենէն երկարն է, բժիշկ մըն էր: Երրորդը՝ Մատթէոս, առեւտրական մըն էր: Իսկ չորրորդ գրողը՝ Յովհաննէս, ձկնորս մը: Ի՞նչ եղանակով ծառայեցին անոնք, երբ Յիսուսի հետեւեցան: Բոլորն ալ Յիսուսի աշակերտներն էին, սակայն տարբեր կերպերով ծառայեցին: Ոմանք Աւետարան գրեցին, ուրիշներ քարոզեցին, եկեղեցիներ հիմնեցին ու կազմակերպեցին, ոմանք ալ բժշկութիւն ըրին:

Պողոս Առաքեալ, գործերու զանազանութեան մէջ նպասակի միութեան գաղափարը, շատ գեղեցիկ կերպով

կը բացատրէ Հռովմ. ԺԲ. 3.8, և Ա. Կորն. ԺԲ. 14-31 համարներուն մէջ:

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ .—

Նկատի առէ՛ք նաև ու մը սպասարկութեան պարագան. հոն ոմանք՝ աստիճանով բարձր, նաև ուն հրամանատարներն են, մին կը ղեկավարէ; ուրիշ մը մեքենաները կ'աշխատցնէ, մին ալ հնոցին մէջ ամուսն կը լեցնէ շարունակ, ուրիշ մըն ալ կերակուր կը պատրաստէ: Զանազան պարտականութիւններ սրտնք հասարակաց նպատակին կը ծառայեն, որ է նաև յառաջ տանիլ: Ի՞նչ պիտի ըլլայ հետեւանքը՝ եթէ ամենախոնարհ պաշտօնատար մը, օրինակի, համար ամուսն տեսողը, թերանայ իր պարտականութեան մէջ:

Հայաստանեաց եկեղեցիին հաստատութիւնն ու զարգացումը նկատի առնենք: Ոմանք սուրով ծառայեցին, ինչպէս Վարդանանք եւ Վահանեանք, ոմանք՝ գիրով ու գրականութեամբ, ինչպէս Սահակ-Մեսրոպ, Նարեկացի, Շնորհալի եւայլն, ուրիշներ խօսքով կամ քարոզչութեամբ, ինչպէս, Թադէոս ու Բարթողիմէոս Առաքեալները, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ, կարգ մը անձնագոհ նուիրեալներ ալ մարտիրոսութեամբ ու կենդանի վկայութեամբ ամբացուցին Քրիստոնէական եկեղեցին եւ հաւատքը, ինչպէս, Հովհաննէս, Ոսկեանք, եւ Սուքիասեանք: Գարձեալ ուրիշներ, մարդասիրական գործունէութիւններով ու բարենորոգչական ծառայութիւններով տարածած են Քրիստոնէական սիրոյ գործնական բարիքները, ինչպէս Մեծն Ներսէս, Գագիկ Գ. Գթասիրտ, Տրդատ Թագաւորի Թագուհին, Սրբուհի Աշխէն, և մեր նախապէս յիշածներէն, Զապէլ Թագուհի եւ Սրբուհի Մայրապետ. եւ

դեռ շատ շատեր եկեղեցիներ շինելով ու բարենպասակ հաստատութիւններ հիմնելով. օրինակ Մեծն Տրդատ Թագաւորը, իր ձեռքերով ու իր ուսերուն վրայ բերած քարերով, եկեղեցիի շէնքեր կը բարձրացնէր, եւ 10րդ. դարու հուշակաւոր Տրդատ ճարտարապետը, և ուրիշներ՝ գեղարուեստի կոթողներ կանգնելով: **ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ .—**

Պարզ Արհեստաւոր մը կամ բանուոր մը կրնա՞յ մարդկութեան համար ծառայութիւն մատուցանող մէկը համարուիլ: Այն բոլոր աշխատանքները որ ծառայութեան ոգիով կը կատարուին արհամարհելի չեն: Ուէ է պատուաւոր զբաղում վսեմ է: Աշխատանքի եւ պարտականութեան զանազան ըլլալը մեծ բարիք մըն է իսկապէս: Ի՞նչ պիտի ըլլար աշխարհի վիճակը եթէ ամեն մարդ ջանար բժիշկ ըլլալ կամ ուսուցիչ: Լաւ Քրիստոնեայ մը համարուելու համար սքեմաւոր եկեղեցական ըլլալը անհրաժեշտ պայման կրնա՞նք դնել: Պարզ արհեստաւոր մը կարո՞ղ է Քրիստոնէական ծառայութիւններ մատուցանել: **ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՆՉ .—**

Մաղրակի. Չորս Աւեսարակիչներու հաւատ: **ՄԱՐԿՈՍԻ .** «Ամենագոր Աստուած մեր, որ լուսաւորեցիր Սուրբ եկեղեցիդ Մարկոսի միջոցաւ, տ'եր եւ մեզ շնորհք որ առանց տարուբերուելու այս կամ այն վարդապետութեան հովերէն, հաստատուինք Ս. Աւետարանի ճշմարտութեան մէջ»:
ՄԱՏԹԻՈՍԻ . «Ամենակարող Աստուած, որ օրհնեալ Որդւոյդ միջոցաւ Մատթէոսը մաքսաւորութենէն աւետարանչութեան կոչեցիր, պարգեւէ՛ եւ մեզ շնորհք, որ մարենք մեր մէջ արծաթասիրու-

թեան տենջերը եւ հետեւինք Յիսուս Քրիստոսի» :
ՂՈՒԿԱՍՈՒ . «Ամենակալդ Տէր, որ Ղուկաս
 բժիշկը կոչեցիր հոգիները բժշկելու սուրբ պաշտօնին ,
 թող հաճոյ թուի քեզ , որ իր Աւետարանէն բղխող
 հարազատ գարմաններով , մեր հոգեկան բոլոր ախտերը
 բուժուին» :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ . «Տէ՛ր բարեգութ , փայլեցո՛ւր
 Ս . Եկեղեցւոյդ վրայ Աստուածային նշոյլդ , որ օրհնեալ
 առաքեալիդ՝ Ս . Յովհաննէսի սիրոյ վարդապետու-
 թեանը վրայ հաստատուած տաճարդ վարդանայ , ճըշ-
 մարտութեան լոյսին տակ . Ամէն» :
ՇՍԲՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ .—

Ամեն աշակերտ իր անձնական կարողութիւննե-
 րուն վրայ խորհելով , գրաւոր կերպով թող պարզէ թէ
 ի՛նչ տեսակ գործերով կրնայ ամենամեծ ծառայու-
 թիւնը մատուցանել այլոց : (Եթէ գտնուին ոմանք որ
 կը կարծեն թէ օժտուած չեն մասնաւոր ձիրքով մը ,
 այդպիսիները քաջալերել պէտք է ցոյց տալու համար
 թէ , իրենց գոյութիւնը արդէն չնորհք մըն է Աստ-
 ուածային որ օժտուած է գանազան կարողութիւննե-
 րով) :

ԴԱՍ Զ .

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԼԱՅՆԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ՆՊՍՏԱԿ .—

Քաջալերել աշակերտները , որ թոյլատու վերա-
 բերմունք մը ունենան իրենցմէ տարբեր գաղափար-
 ներ ունեցողներու մասին , նոյնպէս սէր եւ յարգանք
 արթնցնել անոնց մէջ ազգային եկեղեցւոյ ժառանգու-
 թեանց հանդէպ :

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԸ .—

Կրօնական տարբերութիւններ :

Պրն . Գրիգոր՝ Լուսաւորչական՝ ամուսնացաւ Տիկ .
 Մաւրի հետ՝ կաթողիկ : Զաւակ մը ունեցան , ո՞ր եկե-
 ղեցւոյ ձէտով մկրտել պէտք էր : Թէ՛ այլը և թէ կինը
 իւրաքանչիւրը կը պնդէր իր իրաւունքին վրայ , այս-
 ինքն կ'ուզէր իր պատկանած եկեղեցիին անդամ ընել :
 Անոնք զատ զատ զիմեցին իրենց եկեղեցւոյ հայրերուն
 եւ անա սկսաւ պայքար մը որ ձեռքի տակէ կը քաջա-
 լերուէր երկու կողմի բարեկամներու միջոցաւ : Ամու-
 սինը վերջապէս զիջաւ : Սակայն պայքարը սկսաւ
 աւելի բուռն թափով մը , երբ ժամանակը եկաւ որո-
 չելու թէ ազան ո՞ր դպրոցը պէտք է զրկել : Հա՞րկ էր
 վրձաբանիլ այս տեսակ խնդիրներու մասին : Ասոնք
 կրօնքի էական մաս կը կազմե՞ն :

Ուրիշ քաղաքի մը մէջ , գիպուածով մը Բողոքա-
 կանոց Եկեղեցին այրեցաւ ու ժողովուրդը սոսանց աղօ-
 թափայրի մնաց : Բայց տեղւոյն Լուսաւորչական եկե-
 ղեցիին Առաջնորդարանի ժողովը որոշեց յարմար օրե-

րու մէջ իրենց եկեղեցին Բողոքականներուն տրամադրել: Այս առաջարկը սիրով ընդունուելէ զատ իր բարերար ազդեցութիւնն ալ ունեցաւ: Ալ անկէ վերջ երկու յարանուանութեանց պատկանող ազգայիններ նախապաշարուած վերաբերմունք չունեցան իրարու հանդէպ, քանի որ յաճախ մին միւսին արարողութեանց ներկայ ըլլալով, այն հասկացողութեան եկան որ իրենց ազօթքներուն նպատակն ու ոգին նոյնն է, միայն արտաքին ձեւերը կը տարբերին: Ա՛լ անկէ վերջ համերաշխ ու սիրով կ'ապրէին, գործակցելով իրարու: Ինչո՞ւ կրցան գործակցիլ այս երկու եկեղեցիները:

Ս. ԳԻՐՔԻՆ ՍՏՍՅՈՒՆԵԼԻՒԹ ԼՈՅՍԸ .—

Յիսուս իր քարոզութեանց մէջ, լայնամտութեան կամ թոյլատու ոգիի մասին արտայայտուեցա՞ւ: Կարգացէք հետեւեալ համարները. Մատթ. Ե. 46, Է. 1-5, 12:

Դուկաս եւ Մարկոս Աւետարանիչները, երկու տարբեր միջադէպեր արձանագրած են, որոնք հիանալիօրէն կը բացատրեն մեր դասը: Առաջնոյն մէջ (Դուկ. Թ. 51-55): Յիսուսի աշակերտները, տեսնելով որ Սամարացիները չեն յօժարիր իրենց օգնելու, կը խնդրեն որ կրակ տեղացնէ անոնց գիւղին վրայ: Սակայն Յիսուս յանդիմանեց զիրենք, այդ աններող ոգիին համար: Միւս միջադէպը աւելի նշանակալից է. Մարկ. Թ. 38-40: Աշակերտները, տեսնելով որ մարդ մը, ժողովուրդին մէջ բժշկութիւն կ'ընէ առանց Յիսուսի հետեւող մը ըլլալու, կ'արգիլեն զայն բարիք ընելէ, եւ կուգան պարծենալով կը պատմեն Յիսուսի, անչուչտ ակնկալելով որ մեր Տէրը պիտի գովէր իրենց

արարքը: Սակայն Յիսուս պատասխանեց, «Մի՛ արգիլէք զայն»: Ո՞րը աւելի օգտակար պիտի ըլլար. զայն արգիլե՞լը թէ սիրաշահիլը: **ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ .—**

Պատմեցէք «Ուխտաւոր Հայրերու» պատմութիւնը, որոնք 16րդ. դարու սկիզբները կրօնական հալածանքէ փախչելով և ազատ երկիր մը գտնելու յոյսով, Եւրոպայէն, Ամերիկա գաղթեցին եւ այսպէս առաջին անգամ Եւրոպայէն Ամերիկա հաստատուողներու այս խումբին կը պատկանի Միացեալ Նահանգներու հիմնադիրները ըլլալու պատիւը:

Հայկական աւանդութեան մը համաձայն, Պարսկաստանի մէջ, ժամանակին, Ասիր անունով պատանի հովիւ մը կար որ ազգով Հրեայ էր: Կրօնական նախապաշարուած մղուած, թէ՛ հեթանոս Պարսիկները, եւ թէ՛ Քրիստոնեայ հովիւներ չէին ուզէր իրեն հետ յարաբերութիւն մշակել: Ուստի, խեղճ Ասիր ստիպուած էր միւս միւսակը արածելու իր ոչխարները, առանց նոյնիսկ ընկեր մը ունենալու, որուն հետ խօսէր ու խաղար: Բայց մի քանի Հայ հովիւներ, թէեւ քրիստոնեայ, Ասիրը իրենց ընկերութեան մէջ առին, որուն հետեւանքն ըլլալով ջերմ բարեկամութիւն մը հաստատուեցաւ Հայ պատանիներու եւ Հրեայ Ասիրի միջեւ: Ժամանակ մը վերջ, Ասիր փափաք յայտնեց մկրտուիլ: Ուստի Հայ պատանիները, մկրտեցին զինք առուակի եզերքը «մկրտի ծառայ Քրիստոսի» խորհրդաւոր խօսքերով: Ասիր յետոյ հալածուեցաւ ու նահատակուեցաւ իր ազգակիցներուն կողմէ: Կրօնական տարբերութիւններ կ'արգիլե՞ն տղոց, իրարու բարեկամ ըլլալ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ .—

Թողատու սգին վախի՞ նշան է թէ վեհանձնու-
թեան : Ներողամտութիւնը ի՞նչ առնչութիւն ունի
սիրոյ հետ : Եթէ խումբ մը մարդոց մէջ գաղափարի
ու գաւանանքի տարբերութիւններ կան , ի՞նչ է զայն
լուծելու ամենայաջող եղանակը . հակառակորդը ոչըն-
չացնե՞լ թէ սիրաշահիլ : Ձեր բնակավայրին մէջ կը
ճանչնա՞ք այնպիսիներ սրոնք ուրիշները իրենց գա-
ւանանքէն հեռացնելու կ'աշխատին իբրև մուկանդ
եւ նեղմիտ մարդորոններ : Կրնա՞ն տարբեր եկեղեցի-
ներու պատկանող սղաք միատեղ ապրիլ ու գործակ-
ցիլ : Ի՞նչպէս : Կարելի՞ է հետեւեալ խօսքը իբր նշա-
նաբան ընդունիլ , զիսակից ըրարոյ ըրարոյ տարբերու-
թեանց , վճռած ենք սիրոյ գործակցիլ . ի՞նչ բաներ էական
են միութեան ու համագործակցութեան համար : Զա-
նացէք յիշել թէ , եկեղեցիները իրարմէ բաժնող
հարցերն ու կէտերը , արտաքին են ու ձեւական : Ներք-
նապէս , բոլոր քրիստոնեայ եկեղեցիները միութեան
հաստատուն կապերով , իրար կապուած են :

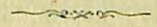
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ .—

Աղոթի .— «Տէ՛ր բարեկութ , սր նոյն արիւնէն
ստեղծեցիր ազգերը եւ միևնոյն փրկութեամբ փրկի-
ցիր , տո՛ւր որ երբեք խտուութիւն ցոյց չտամ որեւէ
մէկու մը , սր նոյն բնութեան ու փրկութեան մասնա-
կից կ'ըլլայ ինձ հետ : Համամարդկային սէր մը
չնորհէ ինձի : Ո՛վ գթութեան Հայր , այնպիսի սիրտ
մը տո՛ւր որով կարենամ զգալ եղբայրներուս ներքին
թէ արտաքին գժբախտութիւններն ու աղէտները : Եւ
թող սէրս պարփակէ անոնց ամենը : Ամէն » :

(Թողմաս կեմբացի)

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ .—

Ուսանողները , եթէ կը փափաքին , ուշի ուշով
թող ուսումնասիրեն Պօղոս Առաքեալի «Սիրոյ» գլուխը
(Ա . Կորն . ԺԳ .) տեսնելու համար թէ ինչ նոր լոյս կը
սփռէ մեր հարցին շուրջ : Փափաքողները գոց թող
սորվին զայն :

ԴԱՍ Է.

ԹԷ ՄԵՐ ՓՐԿԻՉԸ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԸՆՏՐԵՅ ԻՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ

ՆՊԱՏԱԿ .—

Հասկնալ այն տեսակէտը՝ որով մեր Տէրը ընտրեց իր աշակերտները, ապա ջանալ լրացնել մեր պարտականութիւնները՝ նոյն այդ գաղափարականով:

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԸ .—

Ո՞րքէ պաշտօնի կոչուելու համար հարկ է պահանջուած պայմանները լրացնել: Օր մը, հարուստ այցելու մը, որբանոցի մը մէջ. յայտարարեց թէ պատրաստ է հոգալու հինգ լաւագոյն աշակերտներու ծախքը՝ բարձրագոյն կրթութիւն տալու համար անոնց: Սակայն ի՞նչ տեսակէտով ընտրել պէտք էր այդ հինգ բախտաւորները:

Նորաչէն գաղթավայրերէն մէկուն մէջ, կարմիր ծառի հիւանդանոց մը հաստատուեցաւ: Գլխաւոր հիւանդապահուհին՝ մասնագէտ մը, ուզեց մի քանի որբ և աղքատ աղջիկներ պատրաստել այդ արուեստին մէջ: Անշուշտ ինք մտքին մէջ տեսակէտ մը ունէր, այն յատկութիւնները որ կը պահանջուէին իւրաքանչիւր հիւանդապահուհիէ ծանօթ էր իրեն և ըստ այնմ ներկայացուած տասնըչորս թեկնածուներէն միայն երեքը ընտրեց: Իր փնտռած բարեմասնութիւնները որ՞ոնք էին: (Թող աշակերտները թելադրեն այն բարեմասնութիւնները որոնք իրենց կարծիքով անհրաժեշտ էին եւ նկատի առնուած վերի երկու ընտրութեանց մէջ և գրատախտակին վրայ գրէ զանոնք):

Ս. ԳԻՐԻՔԷՆ ՍՏԱՅՈՒԵԼԻՒԹ ԼՈՅՍԸ .—

Ի՞նչ տեսակէտէ գրգուռած ընտրեց մեր Տէր Յիսուս իր աշակերտները: Կարդացէ՛ք Մարկ. Գ. 7-9 և 13-15: Իր ընտրութիւնը կատարեց կրօնասէր ժողովուրդի մը մէջէն, որոնք հեռաւոր վայրերէ եկած էին զինք լսելու: Ի՞նչ արժանիք տեսած էր սակայն ընտրելիներու մէջ: Անոնցմէ մեծագոյն մասը երիտասարդներ էին, որովհետեւ եռանդ ու գործունէութիւն կը պահանջուէր անոնցմէ: Ինչպէս նաեւ համեստութիւն ու խոհեմութիւն (Մատթ. Ժ. 16): Մեծ գաղափարականներու հետամուտ ըլլալ, թոյլ տալով որ երկրորդական հոգեր իրենք իրենցմէ հարթուին: (Մտթ. Զ. 33, 34): Կատարեալ նուիրում (Գուկ. Թ. 61-62): Բազմաբարեկամ աշխատանք (Յովհ. Ժե. 8): Իրենց ունեցած լոյսովը, ժողովուրդը լուսաւորել (Մատթ. Ե. 16): Յիսուս կը պահանջէր որ իրեն հետեւողները այնպէս ազդին, որպէս թէ իրենք են աշխարհի ալն ու լոյսը (Մատթ. Ե. 13-15): Վառուած լոյս մը, չկրնար լոյս չտալ: Ի՞նչ կը նշանակէ այս դպրոցական աշակերտի մը համար:

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ .—

Երբեմն մարդիկ իրենց յանձնուած պաշտօնին պահանջած արժանիքը չեն ունենար, և թէ՛ իրենց եւ թէ՛ ազգին գլխուն աղէտներ կը դառնան: Այսպէս եղան, Հայոց Յուսիկ Հայրապետին երկու զաւակները Պապ և Աթանազիոսէ: Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչէն վերջ Հայրապետական աթոռը, ժառանգաբար կը փոխանցուէր հօրմէն որդի: Հետեւաբար, Յուսիկի աթոռը ժառանգ կ'ընէր իր զաւակներէն Պապի և կամ Աթանազիոսի: Սակայն երկուքն ալ անարժան էին այդ

տուրը պաշտօնին, քանի որ զեղիս ու անառակ կեանք մը կը վարէին: Սովորութիւնը յարգելու համար սակայն, թագաւորը՝ Տիրան, ժողովուրդին հաճութեամբ, նախ մին, ապա միւսը յաջորդաբար կաթողիկոս կարգեց հակառակ անոնց կամքին: Բայց ասոնք շարունակեցին իրենց անառակ կենցաղը: Ժողովուրդը, յուսահատած, փառէն անունով կղերականի մը տուաւ կաթողիկոսական օրհորհուր: Իսկ Պապ ու Աթանազինէ աւելի խորունկ թաղուեցան իրենց անառակութեանց մէջ: Պատիժը չուշացաւ սակայն: Օր մը, Աշտիշատի Եպիսկոպոսարանին մէջ խնճուք մը սարքած էին իրենց ընկերներով, օգը յանկարծ ամպտեցաւ ու կայծակներ սկսան իյնալ իրենց գտնուած վայրին շուրջ: Բոլորը փախան եւ ապահով վայրեր ապաստանեցան բացի երկու եղբայրներէն, որոնք, գինով ու անզգայ՝ մնացին նոյն հսկայ շէնքին մէջ, որուն տանիքը շուտով փլաւ իրենց գլխուն, շանթի մը հարուածով:

Այսպիսիներու դէմ, ունեցած ենք կղերներ ալ որոնք համեստաբար մերժելով բարձր պատիւներ, նուիրուած են ժողովրդի ծառայութեան: Ասոնցմէ մին է Մովսէս Տաթեւացի որ ապրեցաւ 17րդ դարուն՝ այնպիսի ժամանակ մը, երբ Հայաստան դժնդակ կացութեան մը մատնուած էր: Շրջիկ քարոզիչ մըն էր, եւ ուր որ երթար միսիթարանքի խօսքեր ունէր ժողովուրդին: Անանիա վանքին մէջ միաբանութիւն մը հիմնեց, որուն համբաւը ամեն կողմ տարածուեցաւ, եւ մեծ ծառայութիւններ մատուցեց իր ժամանակի ժողովուրդին: Կաթողիկոսական աթոռին շուրջ վէճեր ծագած էին, Պարսիկներն ալ ծանր հարկերով կը կեղեքէին Հայերը: Մովսէս՝ եւք մը գտնելու առաջադ-

րու թեամբ բարեկարգութեանց ձեռնամուխ եղաւ: Եջմիածնայ տաճարը վերանորոգեց, Պարսից պահանջած ծանր հարկերը յաջողեցաւ ջնջել տալ, Յովհաննու վանքին մէջ նոր դպրեվանք մը բացաւ, ու մեծ զարկ տուաւ կղերներու զարգացման: Ասոնք յիշաւի կաթողիկոսի մը արժանի գործեր էին: Ժողովուրդը, երկնառաք բարեկարգիչ մը նկատեց զինք:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. —

Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ ոմանք, հակառակ միջավայրի աններող պայմաններուն, կը յաջողին օգտակար անձեր ըլլալ, մինչ ուրիշներ նպաստաւոր պարագաներու տակ իսկ անկարող կ'ըլլան զարգանալ եւ օգտակար անհատներ ըլլալ:

Ի՞նչ տեսակ պատեհութիւններ ունինք, հոգ չէ թէ որքան փոքր ըլլան անոնք, ազգին ու եկեղեցիին ծառայելու համար: Ի՞նչ կը նշանակէ, Յիսուսի «աշակերտ» ըլլալը որեւէ արհեստի կամ աշխատանքի մէջ: Մենք ալ կրնանք իր աշակերտները ըլլալ:

ԽՈՐՀՐԳԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ. —

Աղոթք. «Ո՛վ Քրիստոս, որ կենդանի կրակ ես, քու սիրոյդ կրակը՝ զոր աշխարհիս մէջը ձգեցիր, արծարձէ՛ իմ հոգւոյս մէջ ալ, որպէսզի այրէ հոգիիս հիւանդութիւնը, ու մաքրէ խղճմտանքս, սրտիս մէջ վառէ քութիւնը, ու մատուցէ ինձ իմաստութիւն: Հօր՝ Յիսուս, զիտութեանդ լոյսը: Ո՛վ իմաստութիւն Հօր՝ Յիսուս, սո՛ւր ինձի իմաստութիւն, որ բարի բաներ խորհիմ, խօսիմ եւ գործեմ քու առջեւդ ամեն ժամանակ: Ամէն:»

(Ներսէս Շնորհալի)

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. —

Պիտի փափաքէի՞ք վերի աղօթքը գոց սորվիլ:

ԴԱՍ Ը.

ԼԱՅՆԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒԻ ՏԱՐԲԵՐ ՅԵՂԵՐՈՒ ՀԱՆԴԵՊ

ՆՊԱՏԱԿ.—

Տարբեր ազգութեանց պատկանող անձանց հետ յարգանքով ու համերաշխութեամբ վարուելու Քրիստոնէական կերպը գտնել և կիրարկել:

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՅԸ.—

Քանի՞ տեսակ ազգեր կան մեր այս շրջանակին — չպրօցին, որբանոցին, համայնքին, քաղքին և երկրին մէջ: Ասոնք ի՞նչպէս կը վերաբերուին իրարու հետ: Հայ տղաք կրնա՞ն պարծենալ թէ իրենց վերաբերմունքը աւելի օրինակելի են քան ուրիշ ազգութեան պատկանող տղոց ընթացքը: Ամերիկացիները որ մեզի օգնելու կուզան, Հայու, Յոյնի կամ Սիւրիացիի միջև խտրութիւն կը գնե՞ն:

Որբանոցի մը մէջ, Հայ, Յոյն, Ասորի, Արաբ և Ռուս տղաք կային: Միասին կ'ապրէին, սակայն զատ զատ կը դաստիարակուէին: Հայ ազգային տօներու առթիւ Հայ տղաք հանդէսներ կը սարքէին և միւսները ներկայ ըլլալով, Հայոց մասին լաւ գաղափարներ կը կազմէին: Իրենց ազգային տօներու առթիւ ալ միւսները նմանօրինակ հանդէսներ կը սարքէին և այս անգամ ալ Հայ տղաքը կը տեսնէին անոնց անցեալի փառքերը: Օր մը սակայն, միջազգային տօնի մը առթիւ հանդէսի մը մէջ ամեն ազգ իր մասնակցութիւնը բերաւ, սեփական ազգային երգերով, արտասանութեամբ ու պարերով, այս անգամ աւելի լաւ առիթ մը

ունեցան իւրաքանչիւրը միւսին սովորութեանց և բարքերուն մասին գաղափար մը կազմելու: Հանդէսի վերջաւորութեան, տնօրէնը, իր ճառին մէջ լրաւ «Այսօր, մեծ օրինակ մը տուած եղանք աշխարհի: Թէ՛ ձեր ազգային զգացումները բարձրացան և թէ՛ գործակցիլ սորվեցաք»: Ի՞նչ ազգեցութիւն ունեցաւ այդ օրուան հանդէսը, որբանոցի մէջ գտնուող զանազան ազգութեանց պատկանող տղոց վրայ:

Ս. ԳԻՐՔԷՆ ՍՏԱՅՈՒԵԼԻՔ ԼՈՅՍԸ.—

Մեր Տէրը Քրիստոս, այնպիսի ժամանակ մը աշխարհ եկաւ, որ իր ազգը գերի էր Հռովմայեցիներու իշխանութեան տակ թէ քաղաքական և թէ՛ զինուորական տեսակէտէ: Յունական քաղաքակրթութիւնը, իր ազգեցութիւնը տարածած էր լայն չափով, իսկ անկէ առաջ արդէն, եզրիպտական, Ասորական ու Բաբելական կրօնական հաւատալիքներ ներմուծուած էին Հրէական մաքուր կրօնքին մէջ: Հրեաները այնքան ճնշուած կ'զգային ինքզինքնին որ սկսան զանազան կուսակցութիւններ երևան գալ իրենց մէջ որոնք յաճախ ըմբոստանալով կը ջանային ազատել ազգը օտարի լուծէն: Սակայն յոյս մըն ալ ունէին անոնք, որ փրկիչը պիտի գար ու գերբնական զօրութեամբ մը օգնէր իրենց այս պայքարին մէջ: Բայց երբ փրկիչը եկաւ վերջապէս, ի՞նչ տեսակ փրկութիւն մը յայտարարեց իր ազգակիցներուն: Յիսուս կը սիրէր իր ժողովուրդը ու կարեկից էր անոնց տառապանքներուն. սակայն իր ազգը սիրելով հանդերձ, չէր կրնար ատել Հռովմայեցիները: Մատթէոս ԻԲ. 21 համարը ի՞նչ լոյս կը սփռէ այս հարցին վրայ: Փիւնիկոս. Ասորի կնոջ հետ պատահած դէպքէն ի՞նչ կրնաք սորվիլ,

(Մարկ . Է . 25 . 30) : Յիսուս նախ մերժեց օգնել . վերջը ինչո՞ւ օգնեց :

Պէնտէկոստէի օրը , երբ Սուրբ Հոգին զանազան քաղաքներէ հաւաքուած աշակերտներուն վրայ իջաւ (Գ . Առաք . Բ . 1-12) , ցեղային խտրութիւն կա՞ր հոն : Եթէ բոլոր ցեղեր և ազգեր ալ նոյն իրաւունքն ունին Աստուածային աւետիսը ընդունելու , ասիկա ի՞նչ նշանակութիւն ունի մեզի համար :

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ . —

Բէն—Հուր , Յիսուսի ժամանակակից բարքերը պատկերացնող իր վէպին մէջ աւանդութիւն մը յիշած է որուն համաձայն , Յիսուս Մանուկին երկրպագելու համար եկող մոգերը , երեք նշանաւոր երկիրներէ կուգային : Մին՝ Եւրոպացի Յոյն մը , միւսը Ասիացի Հնդկ մը , իսկ երրորդը , Ափրիկէցի խափշիկ մը : Ի՞նչ կը նշանակէ այս դէպքը : Եթէ տարբեր ազգութեանց պատկանող անհատներ , յօժարին Յիսուսի գալ , դժուարութիւն պիտի ունենա՞ն իրարու հետ բարեկամանալու : Կրնայի՞նք մեր բարեկամները այս միջոցներով ընտրել :

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու մէջ , բազմաթիւ ազգեր , ինչպէս Անգլիացի , Գերման , Հրեայ , Չինացի , Ճաբոն , Խափշիկ , Հայ , Յոյն , Թուրք և տակաւին շատ մը ուրիշներ , համերաշխաբար կ'ապրին : Իւրաքանչիւր ազգ ազատ է իր զաւակները դաստիարակել իր ազգային կրօնքին եւ աւանդութեանց համաձայն , ոչ մէկ ճնշում , կրօնք մը կամ սովորութիւն մը պարտադրելու համար : Եթէ այդպէս չըլլար , միջցեղային ու ազգային վէճեր անպակաս պիտի ըլլային հոն ալ , ինչպէս Թուրքիոյ մէջ , ուր Թուրքերը ոչ

միայն խտիր դրին իրենց զանազան հպատակներուն միջև , ինչպէս Հայ , Յոյն , Չէրքէզ , Քիւրտ կամ Արաբներ , այլ կը ջանային իրենց կրօնքն ու բարքերը պարտադրել ուրիշներու , առիթ տալով ցեղային վէճերու որոնք յանգեցան Հայերու սարսափելի կոտորածներուն :

Հայ ազգը , իր աշխարհագրական դիրքով , յաճախ չլիման մէջ է եղած , Ասորի , Պարսիկ , Յոյն , Աղուան , Վրացի , Արաբ , Լատին ու Թուրք ազգութեանց հետ : Մէկ կողմէն ամուր կերպով կառչած իր հաւատքին ու աւանդութեանց , միւս կողմէն ալ կարողացեր է համերաշխութեան սիրոյն համար զիջողութիւններ ընել : Ծայրայեղ ազատամտութեամբ մը տոգորուած , երբեմն օտարներ բազմեցուցեր է իր երկրի գահին վրայ : Բայց այն օրը որ օտարները սպառնացեր են իր կրօնքին ու ազգութեան , Հայը մէկ անձի պէս արիաբար պաշտպաներ է իր իրաւունքը :

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ . —

Ի՞նչ միջոցներով կարելի է բոլոր ազգերը , համերաշխաբար ապրեցնել առանց ձուլումի քաղաքակաւութեան այնպէս որ իւրաքանչիւր ազգ ոչ միայն չը կորսնցնէ իր ազգային յատկանիշները , հասա զարգացնելու առիթ ունենայ , յարգելով ուրիշ ազգերու իրաւունքը և զնահատելով անոնց ջանքերն ալ :

Յեղերու կամ ազգերու զանազանութիւնները փափաքելի են մարդկութեան յառաջացումին համար սակայն , անոնք պէտք է սորվին համերաշխաբար գործակցել : Որբանոցի մը մէջ , ուր Հայ և Յոյն տղաք միատեղ կ'ապրին , կարելի՞ է իրագործել այս գաղափարը : ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ . —

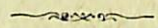
Աղոթք . — ՎՈ՛վ Տէր , որ բոլոր ազգերը միեւնոյն

արիւնով ստեղծեցիր երկրի վրայ բնակելու համար, և օրհնեալ որդիդ առաքեցիր, խաղաղութեան աւետիսը տարածելու մօտաւոր ու հեռաւոր բոլոր մարդոց և երկիրներու մէջ, շնորհէ՛ որ ամենուրեք Քեզ փնտռեն ու գտնեն: Առաջնորդէ՛ ազգերը քու հօտիդ: Շտապեցո՛ւ ընթացաւորութեանդ գալուստը:»

(Հասարակաց Աղօթագիրք)

ՇԱՔԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ .—

Իւրաքանչիւր աշակերտ ցանկ մը թող պատրաստէ, թուելով այն բոլոր ազգականները որոնք ազգերը իրարու կը միացնեն, և յետոյ ցանկ մըն ալ իրարմէ բաժնելու ձգտող պատճառներուն համար: Երկու ցանկերու բազմատութենէն պիտի տեսնուի որ, ազգերը իրար կապող կապերը աւելի զօրաւոր են քան զանոնք բաժնելու ձգտող պատճառները:

ԴԱՍ Թ.

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵՌՈՒԹԻՒՆ

ՆՊԱՏԱԿ .—

Պէտք է ըմբռնել թէ Քրիստոնէական պարտականութիւնները լրացած չեն սեպուիր միմիայն պաշտամունքով. այլ այդ պաշտամունքը գործնականի պէտք է վերածուի, ուրիշներու օգտին համար կատարուած շօշափելի ծառայութիւններով:

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՅԸ .—

Աստուած սիրելը, միշտ կը մղէ՞ մեզ որ մեր նմաններն ալ սիրենք և ծառայենք անոնց: Դպրոցի մը մէջ վիճաբանութեան նիւթ եղաւ ասիկա: Դրական կողմը պաշտպանողները կը պնդէին թէ Աստուած սիրելն ու պաշտելը, ենթակային մէջ գործնական սէր մը կ'արթնցնէ բոլոր մարդոց հանդէպ: Ժխտական կողմը պաշտպանողները շահեցան սակայն, որովհետեւ իրական կեանքէ այնքան շօշափելի փաստեր բերին որ, ջրել անկարելի եղաւ: Անոնք ըսին թէ շատ Քրիստոնեաներ, Կիրակի օրը եկեղեցի կը յաճախեն բայց շաբթու մէջ կը ստեն ու կը խաբեն, կը դողնան ու կը կողոպտեն, իրենց անձնական շահերը ընդհանուրին շահերէն բարձր բռնելով: Կը կարծէ՞ք որ ասիկա իրականութեան համապատասխան է:

Ս. ԳԻՐՔԷՆ ՄՏԱՅՈՒՆԵԼԻՔ ԼՈՅՍԸ .—

Ի՞նչ նշանակութիւն ունէր մեր Տիրոջ Յիսուսի համար, այն գիտակցութիւնը թէ ինքը Աստուծային սիրոյն յայտնողն էր: Հայր Աստուծոյ հետ անոր ունե-

ցած որդիական սէրը, զինք կը մղէր, մարդոց փրկութեան համար ապրիլ եւ նոյնիսկ մեռնիլ: Ամեն կողմ կ'երթար բժշկելով հիւանդներն ու հաշմերը, կերակրելով աղքատները, մխիթարելով դժբախտները, միշտ օգնելով անոնց, որոնք իր օգնութեան կը կարօտէին և պահանջուած հաւատքը ունէին:

Յիսուս, իր աշակերտներէն ալ կը պահանջէր որ առ Աստուած սէրերնին գործնական արարքներով ցուցնեն մարդոց: «Եթէ զիս կը սիրէք, իմ պատուիրանքներս պահեցէք,» ըսաւ Ան: Ի՞նչ պատուիրանքներ էին անոնք:

Բարի Սամարացիին առակին մէջ (Ղուկ. Ժ. 30-37) ուշադրաւ պարագայ մըն ալ այն է որ թէ՛ քահանան և թէ՛ Ղեւտացին, որոնք իրենց կրօնքին պահանջած ձէսերն ու արարողութիւնները բծախնդրութիւնով կը կիրարկէին, թերացան օգնել անկեալի մը, եւ անոր երեսն իսկ չուզեցին նայիլ: Արհամարհուած Սամարացին էր որ կապեց վէրքերն վիրաւորին եւ ապահով վայր մը հասցնելով զայն կրկին խնամեց: Ասոնցմէ ո՞ր մէկը իրական սէր եւ նուիրում ցոյց տուաւ Աստուծոյ հանդէպ:

Յիսուս այնքան շատ շեշտած էր սիրոյ գործնական հետեւանքներուն պէտքը, որ Սրբազան գրողներէն մին, զայն կը նկատէ հիմնական պայմանը լուսաւոր կեանքի մը: Կարգացէք Ա. Յով. Բ. 9-12, Գ. 16-19 համարները:

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ .—

Տասներորդ գարուն, Հայաստանի գահին վրայ կը բազմէր բարեպաշտ թագաւոր մը, որուն համար Քրիստոնէութիւնը հոմանիշ էր գործնական ծառայութեան:

Սա, Աշոտ Գ. թագաւորն էր, որ իւր ծառայասէր ու զթած վարմունքին համար, «ողորմած» անուանուեցաւ: Աշոտ, ոչ միայն բարի թագաւոր մ'էր, այլ եւ բարի հայր մը՝ իր ժողովուրդին: Իր գանձը բարենըպատակ ձեռնարկներու տրամադրած էր, նման նպատակներու կը յատկացնէր նոյն իսկ անձնական զարդեղէնները: Ոչ միայն ողորմութիւն կուտար կարօտեալներուն, այլ իրեն սեղանակից կ'ընէր զանոնք: Նոյն ոգիով սնած և տոգորուած իր թագուհին՝ Խոսրովանոյ Հայաստանի զանազան կողմերը, վանքեր հիմնեց: Պատմագիրներ մեծ գովեստներ շնայլած են անոնց երկուքին համար ալ: Այնքան հզօր էր անոնց կեանքի օրինակին ազդեցութիւնը որ ժամանակին Կաթողիկոսն ու բոլոր իշխանները շինարարութեան նուիրուեցան:

Ասիկէ ոչ շատ տարիներ առաջ, Թուրքիոյ ներքին պաւառներուն մէջ, Տօքթ, Շէփհըրտ անունով միսիօնար մը կար, ժողովուրդը շատ պէտք ունէր Տօքթ. Շէփհըրտի պէս բարեխիղճ բժիշկի մը: Անիկա ուր որ երթար, սիրալիբ ընդունելութիւն մը կը գտնէր: Օր մը, ուրիշ Ամբրիկացի մը, Թուրք գիւղերը պատելու ատեն կը պատմէ թէ՛ Յիսուս ամեն կողմ կ'երթար հիւանդները բժշկելով: Ունկնդրող բազմութեան մէջէն պարզուկ ծերունի մը կը բաձագանչէ. «Ես տեսայ զինք, մեր գիւղն ալ եկաւ»: Երբեքին, Տօքթ. Շէփհըրտին կ'ակնարկէր: Եթէ մենք գործնականին մէջ Յիսուսը պաշտողներ ըլլանք, մարդիկ մեր կեանքին մէջ զիւրաւ նշմարելու են Անոր սիրոյ ցուքը: ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ .—

Ի՞նչ ապացոյցներ ունինք Քրիստոնէայ ըլլալնիս փաստելու համար: Կարելի՞ է Քրիստոնէական պաշ-

տամուռնքն ու բարեգործութիւնը անջատել իրարմէ : Ասոնց երկուքն ալ մեր կեանքին մէջ միացած ըլլալու են , ինչպէս որ էր մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոսի կեանքին մէջ :

Եթէ ճշմարտապէս կը սիրենք մեր կրօնքն ու եկեղեցին , պէտք է որ մեր ազգասիրութեան , եւ կրօնասիրութեան ապացոյցը տանք գործնական կեանքով : Այսինքն , տկարները պաշտպանելով , մաքրակենցաղ ու քաղաքավար վարքով , ուրիշներու հետ յարգանքով ու համերաշխութեամբ վարուելով , ծառայութեան գործերուն մէջ խտրութիւն չգնելով , մէկ խօսքով ամեն պատեհութեամբ , օգտակար ըլլալով մեր շուրջը գտնուողներուն :

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ . —

Աղոթք .— «Ամենակարողդ Աստուած , Տէ՛ր բոլոր ազգերու , որ միածին Որդիդ զբկեցիր , որդին մարդոյ ըլլալու համար , զօրացո՛ւր Ս . Եկեղեցիդ , խաչին աւետիսը հռչակելու համար : Կարողացո՛ւր մեզ , որ խոնարհութեամբ ու պարզ կենցաղով Տիրոջ քայլերուն հետեւինք , ճշմարտապէս սիրելով մեր նմանները այնպէս , ինչպէս սիրեց ինքը : Վերցո՛ւր մեր վրայէն , բոլոր անտեղի պարծենկոտութիւնները մեր ազգին ու եկեղեցիին մասին , և տո՛ւր որ մեր ծառայութիւններով պարծենանք : Քու սիրովդ այնպէս մաքրէ մեր սրտերը , որ մեր կեանքովը կարող ըլլանք Փրկչին սէրն ու զօրութիւնը յայտնել աշխարհի մարդոց . Ամէն : »
ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻԻՆԸ . —

Աչակերտները իրենք թող որոշեն թէ ի՛նչ գործնական պարտականութիւն պիտի կատարեն յաջորդ շաբթուան ընթացքին , ծառայութեան տեսակէտով :

ՆՈՅՆՄԲԵՐ ԱՄՍՈՒԱՆ ԴԱՍԵՐԸ

(ԶՈՐՍ ԿԻՐԱԿԻ)

ՏՕՆԱՅՈՅՑ .

ԳԻՒՏ ԽԱԶ

ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ

ԱՄՍՈՒԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԻԹԸ .

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

ԴԱՍ Ժ.

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ

ՆՊԱՏԱԿ .—

Ըմբռնել տալ , ազգին ու եկեղեցիին հանդէպ քրիստոնէական հաւատարմութեան նշանակութիւնը և սորվեցնել թէ ի՞նչպէս կարելի է կիրարկել զայն գործնական կեանքի մէջ :

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԸ .—

Ի՞նչպէս գործածելու ենք ուրիշներու մեր վրայ ունեցած վստահութիւնը : Դպրոցի մը կարգերէն մին , Հայոց Պատմութեան գրաւոր քննութիւն տալու վրայ էր : Ուսուցչին միտքը ինկաւ որ աշակերտները , մի քանի օր առաջ , իրմէն տրամախօսութիւն մը խնդրած էին ներկայացնելու համար : Ուսուցիչը , խորհելով որ ամենայարմար ժամանակը այս գրաւոր քննութեան պահն է , հարցումները տղոց տուաւ , ու ինք գրադարան գնաց , յարմար կտոր մը գտնելու : Աշակերտները առանձինն մնացեր էին , նոյնիսկ առանց հսկիչի : Իր բացակայութեան ի՞նչպէս վարուեցան անոնք :

Մերձաւոր Արեւելքի քաղաքներէն մէկուն մէջ , գորգի նշանաւոր գործարան մը կար , երեսունվեց մասնաճիւղերով : Այս գործարանին վերակացուները , իրենց ձեռքին տակ աշխատող որբեւայրիներու օրավարձքին մէկ տասներորդը խարդախութեամբ իրենց կը պահէին , առանց հասկցնելու գործատիրոջ : Այդ քաղաքին Առաջնորդը , խնդրոյն տեղականաւով , թելադրեց պաշտօնեաներուն որ փոխեն իրենց ընթացքը :

Ասկէ առաջ, ուրիշ առիթներով ալ Առաջնորդը բողոքած էր ուրիշ հարուստներու շահագրտութեանց դէմ. ուստի անոնց բողոքը իմի գալով, սպառնացին Առաջնորդին զօրավիգ չըլլալ, եթէ շարունակէր իրենց շահերուն արգելք ըլլալ: Եկեղեցականը խնդիրը կեդրոն տեղեկացուց: Մինչ այդ, խումբ մը հարուստներու զրդուսով առմիկ ժողովուրդն ալ կեդրոն դիմեց, եւ Առաջնորդին հրաժարականը պահանջեց: Անշուշտ քննութիւն մը բացուելով, ճշմարտութիւնը երեւան ելաւ: Ուրեմն այս պատուական եկեղեցականը ի՞նչ պէս կրցաւ իր կրօնական վեհ սկզբունքներուն հաւատարիմ մնալ: Ի՞նչ բանի դէմ կը բողոքէր:

Ս. ԳԻՐՔԻՆ ՍՏՍՅՈՒԵԼԻՒԻ ԼՈՅՍԸ .—

Յիսուսի ժամանակակից Հրեաները, ո՞ր տիրապետութեան տակ կը գտնուէին: Յիսուս կը յորդորէր զանոնք հաւատարիմ մնալ տիրող իշխանութեան, սակայն ի՞նչ պէս: (Տես, Ղուկ. Ի. 19-20) Մեր Տէրը կը յայտարարէր որ, Աստուծոյ հաւատարիմ ըլլալու հետ զուգընթացաբար պէտք է նաև կառավարութեան հաւատարիմ ըլլալ:

Արդեօք Յիսուսի ժամանակակից կրօնական առաջնորդները, իրենց կրօնքին բարոյական եւ հոգեւոր պահանջներուն հաւատարիմ էին: Մեր Տիրոջ կարծիքը իմանալու համար, կարդացէք Ղուկ. ԺԱ. 42-53. վերեւ յիշուած եկեղեցականին (Առաջնորդին) պէս, Յիսուս ալ ընդգիմացաւ իր ժամանակին անիրաւ կեղեքիչներուն դէմ: Աստուծոյ գործին մէջ հաւատարիմ, կամ անհաւատարիմ գտնուողներու համար տեսէ՞ք, մեր Տէրը ի՞նչ պէս արտայայտուած է: (Մատթ. Իե. 14-30):

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ .—

Պատանին Հայկ, իր ուշիմութեամբն ու բարի վարքովը որբանոցին մէջ լաւ անուն մը շահած էր: Յրանսացի մեծահարուստ տիկին մը փափաքեցաւ որբ մը որդեգրել եւ անօրինութեան դիմեց: Տնօրէնը, Հայկը ներկայացուց իբր արժանաւոր զաւակ: Տիկինը մտադիր էր բարձրագոյն կրթութիւն տալ իր որդեգրին ու հարստութեանն ալ ժառանգորդ ընել զայն, սակայն պայմանաւ որ Հայկ, Յրանսական անուն մը առներ: Ապագայ հանգիստ կեանքի մը և հարստութեան գազափարը մէկ կողմէն, ազգին և եկեղեցիին սէրը միւս կողմէն կը մրցէին Հայկին սրտին եւ հոգիին մէջ: Ընդունէ՞ր տիկնոջ առաջարկը թէ մերժէր: Հայկ Տնօրէնին ներկայանալով յայտնեց որ, աւելի կը նախընտրէ Հայ ապրիլ քան օտար հարուստ մը, քանի որ ինք մեծ գերդաստանի մըն ալ մէկ շառաւիղն էր: Հարուստ տիկինը հիացած Հայկին մէջ տեսնուած ազգային ու ոգիի հանդէպ հաւատարմութեան վրայ, թէև մերժեց զայն որդեգրել, բայց խոստացաւ իրեն բարձրագոյն կրթութիւն մը տալ: Այս պատմութեան մէջ ի՞նչ քննադատելի կէտեր կը գտնէք:

Ութերորդ դարու սկիզբները, երբ Արաբները Հայաստան արշաւեցին, Նախիջևեանի կոտորածէն վերջ բազմաթիւ Հայ երեւելիներ գերի տարին: Պաղտատ: Այդ գերիներուն մէջ կար նաև, Գողթան գաւառի Սիւնեաց նախաբարին պատանի որդին, Վահան Սիւնի: Մտացի, ազգին ու եկեղեցիին հաւատարիմ երիտասարդ մը: Իր մասնաւոր յատկութիւնները, Արաբներու ուշադրութիւնը գրաւեցին եւ տակաւ գերութեան աստիճանէն բարձրանալով մինչև արքունի դիւան

նապետ կարգուեցաւ : Այդ փառաւոր զիրքին մէջ իսկ , Վահանի սիրտը կը բարբախէր ազգին , եւ հայրենիքին համար : Հակառակ Ամիրապետին յորդորներուն , երիտասարդ Վահան , ձգեց պալատական պերճանքն ու հանգիստը , Հայաստան վերադառնալ ուզեց , խոստանալով Ամիրապետին որ դարձեալ պիտի գայ Արաբիա : Սակայն այս վերջինը մեռնելով , Վահան այլևս չվերադարձաւ : Վահան որ բռնի իսլամացած էր , կրկին Քրիստոնէութիւնը ընդունեց : Նոր Ամիրապետը լսելով զայս , հրամայեց ձերբակալել զինք ու Պաղտատ բերել : Վահան , տուն , ընտանիք ձգած , լեռները կը թափառէր Ամիրապետին ձեռքը չիյնալու համար : Չորս տարի այսպէս փախստականի կեանք մը ապրելէ վերջ , ճշմարիտ Քրիստոնեայի մը քաջութեամբ , Ամիրապետին ներկայացաւ : Ամիրապետը , նախ հրապոյրներով , ապա յորդորներով , հուսկ ուրեմն սպառնալիքով , ջանաց Վահանը վերստին իսլամացնել , բայց իզուր , Վահան անխախտ մնաց իր հաւատքին վրայ , որուն հետեանքն ըլլալով բանտարկեցին զինքը եւ տանջանքներով նահատակեցին :

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ .—

Ի՞նչ կարևորութիւն ունի ազգին , եկեղեցիին եւ Քրիստոսի պահանջած սկզբունքներուն հանդէպ հաւատարիմ մնալը : Հայը մեծ համբաւ չահած է իր յամառ եւ անձնուէր ազգասիրութեամբ եւ Քրիստոնէական հաւատքի իր անվերապահ եւ անվեհեր յարումով : Եթէ ասոր հակառակը , կատարենք այսօր , ի՞նչ պիտի խորհին օտարները մեր մասին :

Ի՞նչ կերպով կրնանք ապացուցանել մեր հաւատարմութիւնը , ազգին եւ եկեղեցիին հանդէպ : Մեր

գտնուած շրջանակին մէջ մեզմէ հաւատարմութեան հաւաստիք պահանջող ի՞նչ պարագաներ կան : Անհաւատարմութիւնը ներելի՞ է :
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ՝ ՊԱՆՆ .—

Աղոթք .— «Ո՛վ Տէր , եղբայրութեան աւելի խոր գիտակցութիւն տո՛ւր մեզի . մարդոց հանդէպ յարգանքի , ու ծառայութեան զգացումնիս զօրացո՛ւր : Թող զուարթ աշխատողներ եւ արդար վարձատրողներ ըլլանք : Որովհետեւ այդ կերպով միայն պիտի կրնանք վերականգնել մեր հայրենիքը : Թող բոլոր աշխարհ զարգանայ այս ուզուածութեան մէջ որը զձուած է մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով : Ամէն :»

ՇԱՅԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ .—

Թող աշակերտները իրենց տետրակներուն մէջ արձանագրեն , հաւատարմութեան եւ անհաւատարմութեան այն պատեհութիւնները , որ կը ներկայանան , իրենց ապրած միջավայրին մէջ : Թող յայտնեն թէ՛ հաւատարմութիւնը նախընտրելով լաւագոյնը ըրին , իսկ եթէ հակառակը գործեցին ինչո՞ւ եւ ի՞նչ պարագաներու տակ անհաւատարիմ գտնուեցան :

ԴԱՍ ԺԱ.

ՊԱՅԲԱՐ՝ ՄԵՐ ԱՆՁԻՆ ՄԷՉ ԳՏՆՈՒՈՂ ՉԱՐԻՆ ԴԷՄ

ՆՊԱՏԱԿ.—

Աշակերտները մղել իրենց ներքին թշնամիին՝ չարին դէմ պայքարելու, այն եռանդով որով Ս. Յովհանն Ոսկերեցի պայքարեցաւ արտաքին չարեաց դէմ, ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՅՐ.—

Եթէ հետեւեալ պարագային մէջ դուք գտնուէիք ի՞նչ պիտի ընէիք: Դպրոցին պատուհաններէն մէկուն ապակին կտրեցաւ. զիտէին թէ ո՞վ էր կտրողը. սակայն ո՛չ ոք կ'ուզեր անոր անունը տալ: Ուսուցիչը յայտնեց որ, ինք չի փափաքիր տղոց մէջ իրարու հանդէպ անհաւատարմութիւն մշակել. ուստի ըսաւ ան, եթէ չէք ուզեր որ արդարութիւնը իմ ձեռքովս գործադրուի Ձեզի կուտամ այդ իրաւունքը. յանցաւորին հետ վարուեցէք այնպէս, ինչպէս որ կը փափաքիք:

Այդ իրիկուն խի, աշակերտներէն մին ուսուցչին սենեակը գալով խնդրեց անկէ որ պատժէ զինք, որովհետեւ ընկերները վախկոտ անուաներ էին զինք, յանցանքը խոստովանելու քաջութիւն չունենալուն համար: «Ուէ պատիժ նախընտրելի կը սեպեմ քան ընկերներուս այպանումը» ըսաւ ան: Ի՞նչ ըրած էին իր ընկերները որ այսպէս զղջումի բերին զայն: Ինչո՞ւ անմիջապէս չյանձնեցին զինք ուսուցչին: Նախապէս պաշտպանելով, այժմ լքելին շիտակ էր: Ո՞րն է չարին դէմ պայքարելու յաջողագոյն կերպը:

Յովնան Ոսկերեցիին պայքար.—

Յովհանն Ոսկերեցի չարին դէմ քաջարի պայքարող մը, չորրորդ դարու եկեղեցական ամենակարկառուն դէմքերէն մին էր, որ իր ճարտասանական տաղանդին համար, «Ոսկերեցի» կոչուեցաւ: Անտիոքի մէջ ծնած, մինչև քսաներեք տարեկանը հեթանոս էր, թէեւ մայրը Քրիստոնեայ: Իբր հռետոր եւ իրաւաբան, մեծ հռչակ հանած էր: Սակայն գոհ չէր իր գործէն, եւ վիճակէն: Որովհետեւ իր շուրջը տեսնուած չարիքներն ու անարդարութիւնները, զգուանք կը պատճառէին իրեն: Իբր փաստաբան, անարդար դատերը պաշտպանելու եւ շահեցնելու համար ստացած վարձքը, իրեն համար սատանայի կաշառքի ընդթ մը կ'ստանար: Վերջապէս, Քրիստոնէութեան մէջ գտնելով իր փնտռած ճշմարտութիւնն ու խղճի անդորրութիւնը ընդունեց Ս. կրօնքը և տասը երկար տարիներ առանձնութեան ու հսկումի կեանք մը վարելէ վերջ, գործնական ծառայութեան ասպարէզը նետուեցաւ: Մեծ համբաւ շահեցաւ, Աստուծոյ զօրութեամբն այնքան զօրացաւ որ, օր մըն ալ Կ. Պոլսոյ Պատրիարք եղաւ: Այդ մեծ քաղաքին մէջ տեսած անարդարութիւնները, զեղխ ու շուայտ կեանքը և կեղծ Քրիստոնէութիւնը, Յովհաննի արի ոգին ըմբոստացուցին: Մաքրագործումի ձեռնարկեց ան: Եկեղեցական եկամուտները, զոր իր նախորդները անձնական փառքի ու վայելքի համար կը վատնէին, յատկացուց նոր եկեղեցիներու շինութեան կամ հիմներու նորոգման: Սանձեց անկարգապահ ու անբարոյ եկեղեցականները: Պաշտօնազուրկ ըրաւ այն տասներեք եպիսկոպոսները, որոնք իրենց աթոռները շնորհավաճառութեամբ գնած

էին : Եւ առհասարակ բոլոր եկեղեցականները խստամբեր կեանքի մը ենթարկեց :

Ա՛յնքան ազնիւ և ներողամիտ էր , որքան անաչառ դատապարտող մը : Օր մը Եւզբոպլիոս անունով ատենագիր մը յանդիմանած ըլլալով , այս վերջինը իրեն փնտախու փորձեր ըրաւ : Յովհան դատապարտել տուաւ զինք , բայց իր զղջումը տեսնելով , ներեց : Օր մը , Ս . Սոփիա եկեղեցիին մէջ կը քարոզէր ինչպէս սովոր էր միշտ : Թագուհիին եւ պալատական պաշտօնեաներու ներկայութեամբ , սկսաւ անվախօրէն քնննադատել կառավարութեան գործած սխալներն ու անարդարութիւնները , բռնած անվայել ընթացքը եւ յանդգնեցաւ նոյնիսկ քննադատել Թագուհիին հագուստին ձևը եւ պալատական մեծածախս կենցաղը : Արդէն իր յանդուգն ընթացքով թշնամիներ ունեցած էր եւ նախանձողներու խումբ մը իրեն դէմ կը դաւէր . այդ խումբին միացած նաև Թագուհին ու պալատական իշխաններ , զինքը պաշտօնագուրկ հռչակեցին , սակայն ժողովուրդը , որուն իրաւունքներու պաշտպանութեան համար այնքան անվեհերօրէն նուիրուած էր Յովհան , ընդդիմացաւ այս անիրաւ որոշման դէմ ու զինքը աքսորէն փրկեց : Սակայն յանդուգն Յովհան , հակառակ եղած սպառնալիքներուն , չգաղտնեցաւ յառաջ տանիլ իր բարոյական պայքարը : Երկու ամիս վերջ , աքսորուեցաւ Հայաստանի սահմանները : Բայց իր արի ոգին հետն էր , ուր որ ալ երթար : Իր աքսորման օրն իսկ , խուռն բազմութեան մը ներկայութեան , ճառ մը խօսեցաւ ուր յորդորեց ժողովուրդը բողոքի ցոյցեր չընել ու պատուիրեց յաւէտ պայքարիլ չարին դէմ : Աքսորի մէջ ալ հանգիստ չմնաց . մէկ

կողմէն գրիչով կը պայքարէր իր հակառակորդներուն դէմ , լուսթեան և պարտութեան մատնելով զանոնք , միւս կողմէն Պարսիկներն ու Գողացիները Քրիստոնէութեան դարձնելու ծրագիրներ կը մշակէր : Վախճանեցաւ 407 ին ճամբորդութեան մը ընթացքին , Զէյթունի մօտ կոկիտոն գիւղին մէջ :

Ս . ԳԻՐՔԷՆ ՍՏՍՅՈՒԵԼԻՓ ԼՈՅՍԸ .—

Բաղդատեցէ՛ք Յովհան Ոսկերեանի ընթացքը Թագուհիին շուրջ կենցաղին հանդէպ : Յովհաննէս Մկրտչի նոյնօրինակ վերաբերմանը , Հերովդէսի հանդէպ . (Ղուկ . Գ . 18-21) : Բաղդատեցէ՛ք նաև , եկեղեցիներու եկամուտները իրենց անձնական հաճօքներու համար մոխող եկեղեցականներուն դէմ Ոսկերեանի մղած պայքարը , եւ Յիսուսի , տաճարը պղծողները խարազանով դուրս վաճառելու պարագան : (Յով . Բ . 13-14) : Բաղդատեցէ՛ք Ոսկերեանի յանդուգն քննադատութիւնները և Յիսուսի ձաղկուտները Փարիսեցիներու հասցէին : (Մատթ . ԻԳ . 23-34) : Յովհան ո՞րչափ ներչնչուած էր Յիսուսի ոգիով : Ինքն ալ մեր Տիրոջ պէս անխնայ կը հարուածէր չարիքը , սակայն ներողամիտ սիրտ մը կը կրէր զղջացող յանցաւորին հանդէպ :

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ .—

Ստեփաննոս Սիւնեցի եպիսկոպոսին մասին կը պատմուի թէ բարոյականի նախանձախնդիր , անաչառ , արդար և ինքզինքը բարեկարգութեան նուիրած անձ մըն էր : Գիւղեր ու քաղաքներ կ'այցելէր , եւ երբեմն յորդորելով , երբեմն ալ սաստելով ժողովուրդին բարոյական բարձրացման համար ամեն ջանք ի գործ կը դնէր :

Վայոց Ձոր ըստւած վայրին մէջ, անբարոյական կին մը կար զոր մի քանի անգամ խրատած ու երբեմն յանդիմանած ալ էր. բայց երբ այս բոլորը իզուր անցան, Ստեփաննոս եկեղեցւոյ հաղորդութենէն զրկեց զայն: Կինը, որ գիրքի և հեղինակութեան տէր մէկն էր վրէժխնդրութեան զխմեց: Ամառ օր մը, Սիւնեցին ծառի մը տակ քնացած գտնելով, սպաննեց զայն: Սակայն շուտով զղջաց եւ ապաշխարեց, եւ յետ այնու մաքուր կեանքով անձնուրաց Քրիստոսեայ մը դարձաւ իր ամբողջ կեանքը ծառայութեան նուիրելով:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

Եթէ Ոսկերերան ալ իր նախորդներուն նման աչք գոցէր իր շուրջը տեղի ունեցող զեղխութեանց եւ շուայտութեանց հանդէպ, աւելի հանգիստ կեանք մը պիտի չվարէ՞ր: Ուրեմն ինչո՞ւ չըրաւ: Եթէ Յովհան, կամ Ստեփան Սիւնեցի անհատապէս եւ ներքնապէս ճանչնային մեղի ի՞նչ դատապարտելի մեղքեր պիտի գտնէին մեր մէջ, ըսէ՛ք անկեղծօրէն: (Թող ամեն ոք մտամբիով քննէ ինքզինքը): Մտածեցէ՛ք որ թէ՛ Յիսուսի եւ թէ՛ վերեւ յիշուած եկեղեցականներուն նպատակը պարզապէս մարդոց թերութիւնները մատնանշել չէր երբեք, այլ ուղղել նաև զանոնք:

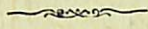
ԽՈՐՀՐԴԱՄՈՒԹԵԱՆ ՊԱՆ.—

Աղօթք, Յովնան Ոսկերեանի «Սո՛ւրբ Աստուած, ընդունէ մեր ջերմեռանդ զօհութիւնները եւ չնորհէ՛ մեզ որ մեր կեանքի ամբողջ օրերուն քեզ ծառայենք, մաքուր սրտով, ու խաղաղասիրութեամբ: Ամէն»

Հետեւեալը, Յովհանի վերջին խօսքերն էին և իր նշանաբանը, զոր յաճախ կը կրկնէր, «Փառք Բեզ Աստուած, ամեն բանի համար փառք Բեզ. Ամէն»

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—

Իւրաքանչիւր աշակերտ, փոքր թերթ մը թուղթի վրայ թող գրէ ու իր Ս. Գրքին մէջ պահէ (առանց ունէ մէկուն ցոյց տալու) այն ներքին մեղքերը, չար հակումները եւ մոլորեցուցիչ խորհուրդները զորս պիտի փափաքէր իր սրտէն վանել, Աստուծոյ օգնութեամբ:

ԴԱՍ ԺԲ.

ՊԱՅԲԱՐ՝ ՄԵՐ ՇՈՒՐՋԸ ԳՏՆՈՒՈՂ ՉԱՐԻՆ ԴԷՄ

ՆՊԱՏԱԿ.—

Մեր միջավայրին մէջ գոյութիւն ունեցող չարիքները գտնել ու Ոսկերերանի բարոյական արիութեամբը, պայքարիլ անոնց դէմ:

ՕՐՈՒՍՆ ՀԱՐՅԸ.—

Երբ մեր «Թշնամիներուն» մասին խորհիլ ուզենք, որո՞նք կուգան մեր մտքին առջեւ: (Հաւանաբար պատասխանեն ազգերու անուններ կամ անհատներ յիշելով): Եթէ վերի հարցումին տեղ, «Աստուծոյ Թշնամիներուն» մասին խորհեցէք ըսած ըլլայի ի՞նչ պատասխան պիտի տայիք: (Ոչ մէկ դիտողութիւն, եթէ նոյնիսկ պատասխանները, վերինին նման ըլլան): Յովհան Ոսկերերան մարդո՞ց դէմ կը պայքարէր թէ մարդոց գործած չարիքներուն դէմ:

Ս. ԳԻՐՔԷՆ ՍՏՍՅՈՒԵԼԻՒՔ ԼՈՅՍԸ.—

Մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս, ի՞նչ տեսակ մարդիկ եւ ի՞նչ բաներ իրեն «Թշնամիներ» նկատեց: (Համաձայնելի կէտերը գրատախտակին վրայ նշանակեցէք):

Հիւանդութեան՝ ի՞նչպէս յաղթեց Յիսուս իրր փրատակար թշնամի (Մարկ. Ա. 34): Անօթութիւնն ալ չարիք մը նկատեց Յիսուս եւ մէկէ աւելի անգամներ, կերակրեց ժողովուրդը: (Մարկ. Զ. 37-44): Վախկոտութիւնն ալ դատապարտեց, այն օրը, երբ աշակերտները ալեկոծ ծովուն վրայ կը վախնային (Մարկ. Զ. 49-52): Չար մտածումները եւ անմաքուր

սիրտն ալ մեծագոյն թշնամիներ նկատեց Յիսուս եւ ըստ այնմ պայքարեցաւ անոնց դէմ (Մարկ. Է. 14-16): Յաճախ Փարիսեցիներն ու Դպիրները դատապարտեց, իրր թշնամի*, ճշմարտութեան ու լոյսի: Եթէ Յիսուսի բոլոր խօսքերը կարգայինք, տակաւին շատ բաներ պիտի գտնէինք, զորս մեր Տէրը թշնամի նկատելով ոչնչացնելու կ'աշխատէր:

(* Տես «Շարթուան Պարտականութիւն»ը):

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ.—

Մեր ազգային պատմութիւնը արիասիրտ ու Քրիստոնէական սկզբունքներու հաւատարիմ եկեղեցական առաջնորդներու օրինակներով լեցուն է որոնք իշխաններու սպառնալիքներէն իսկ չսարսելով անձնագորհ նախանձախնդրութեամբ մաքառեցան իրենց ժամանակին բարոյական զեղծումներուն եւ միջավայրի ամբարիշտ սովորութեանց դէմ:

Մեծն Ներսէս Ա. Պարթեւ Հայրապետը, որ նշանաւոր հանդիսացած է իր բարեկարգութիւններով, Քրիստոնէական կարգ ու կանոններ տարածեց ամեն կողմ, եւ բարեգործական հաստատութիւններ հիմնեց: Հայերը, Քրիստոնէայ ըլլալէ վերջն ալ չկրցան ազատիլ հեթանոսական սովորութիւններէ, որովհետեւ այդ սովորութիւնները խորունկ արմատներ ձգած էին ժողովուրդի կեանքին մէջ: Ուստի մեր առաջին Հայրապետներու ջանքը զանոնք արմատախիլ ընելու վատնուեցան, կարելիութեան սահմանին մէջ: Բայց դեռ Ներսէսի ժամանակ ալ անոնց հետքերը անջինջ մնացած էին: Ս. Ներսէս ալ գործի լծուեցաւ. թէեւ չկրցաւ ամբողջովին արմատախիլ ընել, սակայն շատ մը բարեկարգութիւններ ներմուծեց որոնց համար, «Լուսա-

ւորիչ սրտից» յորջորջուած է, ինչպէս որ Ս. Գրիգոր՝ «Լուսաւորիչ հոգւոց» կոչուած է: Հիւանդանոցներ և մանաւանդ ուրկանոցներ (բորոտներու հիւանդանոց) բացաւ եւ այս վերջինները ազատեց այն լքուած ու կղզիացած կեանքէն որուն դատապարտուած էին, քաղաքներէն կամ գիւղերէն դուրս ձգուելով: Որքերու, ծերերու եւ այլ տեսակ չքաւորներու համար ալ, դանազան տեղերու մէջ հաստատեց անկելանոցներ, պատըսպարաններ: Եւ իւրաքանչիւրին եկամուտները հաստատուն հիմերու վրայ դնելու համար, գիւղեր ու ագարակներ յատկացուց: Եւ անոնց վրայ ալ Խաթանուն հաւատարիմ աւագ սարկաւագ մը վերակացու կարգեց: Եղբայրակցական միաբանութիւններ կազմակերպեց, ընտանեկան և ընկերային կեանքէն վտարեց շատ մը հեթանոսական սովորութիւններ: Քրիստոնէական սիրոյ և ծառայութեան սկզբունքները կիրարկեց ամեն տեղ: Իշխաններուն, գործատէրերուն, ուսուցիչներուն եւ ծնողքներուն սորվեցուց, սաստի տեղ սէր, բռնութեան տեղ բարութիւն գործածել: Եւ այս բոլոր բարեկարգութիւնները իր կեանքին բարի օրինակովը ցոյց տուաւ ու հաստատեց. այնպէս որ պատմագիրը իր մասին կ'ըսէ «Հայաստանի մէջ ուրիշ ոչ մէկ տեղ անոր պէս մէկը գտնուեցաւ»: Ս. Ներսէս արժանացաւ «Մեծ» տիտղոսին, որովհետեւ մեծ սրտով մը աշխատեցաւ «Աստուծոյ թշնամիները» վտարել իր գտնուած միջավայրէն:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻԻՆ. —

Եթէ Ս. Ներսէս Հայրապետ մեր դպրոցին կամ որբանոցին, եկեղեցիին կամ քաղաքին պետը ըլլար, բարեկարգելիք ի՞նչ բաներ պիտի գտնէր: Անվերա-

պահօրէն յայտնեցէք: Եթէ տեսնէր՝ օրինակի համար, թէ մէկը խաղի ատեն խարդախութիւն եւ կամ աշխատանքի մէջ անհաւատարմութիւն ցոյց կուտայ. ի՞նչ պիտի ընէր: Եթէ տեսնէր թէ առեւտուրի մէջ մարդիկ միմիայն իրարմէ դրամ քաշելու կը ջանան. ի՞նչ պիտի ըսէր: Ի՞նչ պիտի ընէր եթէ տեսնէր որ տկարներ, հիւանդներ ու աղքատներ փողոցները ձգուած կը մուրան: Ի՞նչպէս պիտի խրատէր ինքնահաւանները. (Ամեն միջավայր, մասնաւոր խնդիրներ կ'ունենայ, յատկօրէն պարզեցէք զանոնք, յամենալով անոնցմէ յարեւորագոյններուն վրայ): Կարող չե՞նք մենք ալ ներսէսներ ըլլալ մեր շուրջը գտնուող չարիքները յաղթահարել ջանալով: (Կոչ ըրէ՛ք, այս ուղղութեամբ անկեղծ որոշումներ ու խոստումներ ընելու):

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՆՆ. —

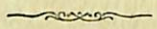
Տղոցմէ մին, եթէ գոց գիտէ, թող արտասանէ «Հրաժարիմք»ը: Հետեւեալ փոխասացութիւնը ուսուցիչը թող կարգայ եւ ընդգծուած մասերը աշակերտները կրկնեն:

«Ո՛վ Տէր, բաց մեր մտքերը, որ ինքզինքնիս տեսնենք այնպէս, ինչպէս դուն կը տեսնես մեզ, փրկէ մեզ, մեր անձնական սխալները չճանչնալու մեղքէն, կամքի տկարութենէ, նախանձախնդրութեան և զգուշաւորութեան պակասէ, ու հոգեկան ամեն տեսակ լճացումէ: Ո՛վ Տէր փրկի մեզ ու օգնի, խնարհաբար կը խնդրեմք աստե՛ք Քեզի: Հետո մեզմէ յարատեւ պայքարին մէջ յոգնութիւն, յուսահատութիւն, և ուրիշները գերազանցած ըլլալու յաւակնոտութիւն: Ո՛վ Տէր, փրկի մեզ ու օգնի, խնարհաբար կը խնդրեմք աստե՛ք Քեզի: Հապճեպ վճիռներ արձակելէ, դիւրա-

զրգուութենէ, հեզնանքէ, բամբասանքէ: Ո՛վ Տեր,
փրկե մեզ ու օգնե, խոնարհաբար կը խնդրեմք աստե՛հ Քեզ-
մե. «Ամէն»:»

ՇՍԲԹՈՒՍՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. —

Ի՞նչ պէտք է ըլլայ տրամաբանական արդիւնքը
այս տեսակ դասի մը: Արդեօք պիտի չփափաքէի՞ք
իւրաքանչիւրդ, Մարկոսի Աւետարանէն մէջմէկ զլուխ
կարդալ ու նշանակել այն բաները զորս Յիսուս «Աս-
տուծոյ թշնամի» նկատեց:

ԴԱՍ ԺԳ.

ԹԷ ԻՆՉՊԼԵՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ԴԻՄԱԴՐԵԼ ԿԵԱՆՔԻ ԱՐՏԱՔԻՆ
ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

ՆՊԱՏԱԿ. —

Սնցեալ շաբթուան դասին լոյսովը, քննել այն
բոլոր խնդիրները, զորս դիմագրաւելու ստիպուած
պիտի ըլլան տղաք, դպրոցէն դուրս գործի աշխարհ
ելլելէ վերջ:

ՕՐՈՒՍՆ ՀՍՐՅԸ. —

Դպրոցը աւարտելէ վերջ, գործի ասպարէզին մէջ,
ի՞նչ տեսակ «թշնամիներ»ու դիմագրաւելու պիտի
պարտաւորուինք կը կարծէք: Յիշուածներէն շատե-
րը, գուցէ անձնական դժուարութիւններ ըլլան, ինչ-
պէս, առանձնութիւն, ծանր եւ յոգնեցուցիչ գործ,
նուազ վարձատրութիւն, զբօսանքի ժամերու պակաս,
յուսահատութիւն՝ իրենց իտէալներու իրագործման
ճամբուն վրայ պատահած դժուարութիւններ եւայլն:
(Այս բոլորը ընդունելէ վերջ, առաջնորդեցէք զիրենք,
որ տեսնեն թէ մաքուր ու պատուաւոր կեանք մը վա-
րելու համար ի՞նչ տեսակ դժուարութիւններու դէմ
պիտի պայքարին: Եւ յիշեցէք բարոյապէս տկար
կենցաղի մը հրապոյրները, չար ընկերակցութիւնները
եւ ըսէք թէ անա ասոնք են իսկական թշնամիները
պատանեկան կեանքին:)

(Շատ հետաքրքրական պիտի ըլլար, որ դպրոցի
չըջանաւարտներէն եւ գործի աշխարհը մտած մին գար
և դասարանին օրուան վիճաբանութեանց մասնակցէր:)

ինչպէ՞ս պիտի դիմագրենք մեր վրայ յարձակելիք այս թշնամիներուն :

Ս. ԳԻՐՔԷՆ ՍՏՍՅՈՒԵԼԻՒՔ ԼՈՅՍԸ . —

Յիսուս Բրիտոս մեր Փրկիչը ի՞նչ միջոցներ ցոյց տուաւ արտաքին թշնամիներու յաղթելու համար : Յիսուս , տգիտութիւնը թշնամի նկատելով , զայն յաղթելու համար զարգացումի միջոցներ կը հետապնդէր : Ղուկ . Բ . 45-48 եւ 52 համարներէն յայտնի է թէ , նա տաճարին մէջ վարդապետներու հետ նստած . «Անոնց մտիկ կ'ընէր» եւ հարցումներ կ'ուզէր եւ «կը զարգանար իմաստութիւնով ու հասակով» : Տղաք դպրոցէն ելլելէ վերջ , պէտք է շարունակե՞ն զարգանալ :

Յիսուս կը յորդորէ մեզ , որ երբ նոր միջավայրի մը մէջ իյնանք , թերահաւատ չըլլանք , այլ մեր անձնական ուժերուն վրայ վստահու թիւն ունենանք : Կարդացէք Մատթ . ԺԴ . 28-32 : Պետրոս , անմիջապէս որ ինքզինքը նոր կացութեան մը մէջ գտաւ , այսինքն ջուրին մէջ , սկսաւ ընկղմիլ : Զուրը չմտած կը խորհէր որ պիտի կրնար հաստատ քալել , սակայն երբ տեսաւ որ իր հաւատքը իր անկախութեանց համապատասխան չէր , սկսաւ ընկղմիլ : Տղաք ալ երբ որքանոցէն կամ դպրոցէն դուրս ելլեն , նոր կացութեան մը առջեւ գտնելով ինքզինքնին , նման փորձութիւն մը կ'ուենենա՞ն : Բարոյական կեանքի մէջ մաքուր ու հաստատ մնալու համար , ի՞նչ կը յորդորէր Յիսուս իր աշակերտներուն : (Մատթ : Ժ . 16-29) :

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ . —

Ամեն Հայ , երախտագիտութեամբ ու հպարտութեամբ պիտի յիշէ մեր պատմահայրը Մովսէս Խորենացին ու իր կրած տառապանքը , որուն կատարած

հսկայ ծառայութեանց համար յաւէտ պարտական պիտի մնայ Հայ ազգը :

Ծնած չորրորդ դարու վերջերը Տարօնի Խորօնք գիւղին մէջ , պատանեկութեան շրջանին տեսաւ ու վայելեց մեր գրականութեան ծաղկիլը Ս . Սահակի և Ս . Մեսրոպի ջանքերուն շնորհիւ որոնց խնամքին տակ մեծցաւ ու զարգացաւ : Ս . Մեսրոպ՝ իր քեռին էր եւ ուսուցիչը : Մովսէսի արթուն միտքը , թափանցող հոգին , ու եռանդուն սիրտը , զինքը ամենուն ու շաղթութեան առարկայ ըրին : Այն ժամանակուան սովորութեանց համեմատ Մովսէս , ուրիշ ընկերներու հետ թողուց հայրենիքը ու բարձր ուսում ստանալու համար , նախ Եգիպտոս գնաց , ապա Բիւզանդիոն , Աթէնք , և Աղեքսանդրիա եւ ամեն տեղ հռչակ հանեց իր մեծ հանճարովը եւ գերազանցեց ս'չ միայն իր ազգակից ընկերները այլեւ օտար իմաստուններն ու ճարտասանները : Մինչև անգամ Բիւզանդիոնի Մարկիանոս կայսրէն գնահատանքի արժանացաւ : Իրեն առաջարկուեցաւ օտար երկիրներ մնալ , բայց այն նախընտրեց իր ազգին ծառայել : Աղեքսանդրիայէն վերադարձին , ձախող հովի մը պատճառով , նաւը Իտալիա հանդիպեցաւ , ուստի գնաց Հռոմն ալ տեսնելու : Հոն , քանդակազարդ սիւնի մը վրայ ընկճուած ազգերու յատկացուած ցանկին մէջ երբ իր սիրելի ազգին անունն ալ կարդաց , իր հայրենասէրի ոգին փռձկեցաւ : Վերադարձին Բիւզանդիոնէն անցնելու պահուն ուզեցին զինք վար դնել , բայց նա փութաց վայրկեան մը առաջ Հայաստան հասնիլ ու օգնել անոր վերադարձնումին :

Մովսէս այնպէ՞ս կը յուսար որ , իր հայրենակիցները մեծ չուքով պիտի ընդունէին զինք , ինքն ալ

ուրախութեամբ պիտի բաժնէր իր ութ-տասը տարուան աշխատութեանց պտուղները: Բայց Հայաստան հասնելով, զայն սուգի ու ամայութեան թաղուած գտաւ: Երգերու եւ բարեգալստեան մաղթանքներու տեղ հեծութեան ու ողբի աղաղակներ միայն կը լսուէին: Թագաւորին ու իշխաններուն պալատները դեռ կը մխային: Փնտուեց իր ուսուցիչները, սիրելիները. իր հարցումներուն ո՛չ ոք կը պատասխանէր: Շուարած պանդուխտը իւրովի կը հարցնէր. «Սա իմ հայրենի՞քս է... գուցէ խարուեր և օտար աշխարհ եմ եկեր:» Մեծ էր յուսահատութիւնը և սաստիկ էր սրտին մորմօքը. բայց զօրաւոր էր իր մէջ Քրիստոնեայի այն վեհ հոգին որ սթափեցուց զինք: Մովսէս թափառականի ցուպը՝ ձեռքն առաւ ու գիւղէ գիւղ քաղաքէ քաղաք շրջելով հայրենիքի աւերակներուն մէջէն մուրալով կը ճալէր իր չոր հացը և այդ սգաւոր հայրենիքէն կ'ստանար իր ներշնչումներն ու հոգեկան թոխէքները: Ահա այսպէս 30 տարի, անխոնջ աշխատեցաւ, ազգին հին փառքերուն յիշատակ բեկորները հաւաքելով: Սակայն այս հսկայ միտքը, որ ամբողջ ազգի մը անցեալի մեռելու-թեան կենդանութիւն տուաւ, յետագայ սերունդներուն կտակելով պատմութեան կոթող մը, Ազգ. Պատմութեան հատորներ, իր այս մեծ ընծային փոխարէն, հանգիստի ու սիրոյ դռները գոց էին իր առջեւ ամբողջ կեանքի ընթացքին: Քանի՜ անգամներ, պատառ մը հաց կամ կարեկից նայուածք մը ստանալու համար ժամերով կը թափառէր: Սակայն նա, առոյգ մտքով և անխոնջ նուիրումով, կառչած մնաց իր գազափարականին: Վերջապէս արեւը ժպտեցաւ իրեն ալ: Հինգերորդ դարու կիսուն, Գիւտ կաթողիկոս իր

թեմական այցելութեանց առթիւ Աշտիշատ հասաւ ուր հարուստ իշխան մը, ճաշի հրաւիրեց զինք: Շատ մը բարեպաշտ անձեր ալ երգերով ու նուէրներով զինք պատուելու եկած էին: Երբ հանդէսը լրացած էր, յանկարծ, սրահին մէկ անկիւնէն, կարմիր այտերով, փալփուեն աչքերով ծերուկ մը ոտքի ելաւ ու զմալլելիօրէն անոյշ ձայնով մը, երգ մը թրթռացուց. ամեն ոք անոր դարձաւ: Հայրապետը շուարած, զիտեց վայրկեան մը ու վազեց գրկեց ծերունին, ճանչնալով իր գպրոցական ընկերը՝ Մովսէս Խորենացին: Մովսէս եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ ու իր կեանքին մնացեալ մասը անցուց քարոզելով, և վարժարաններ հիմնելով, որոնցմէ ազգին ծառայութեան նուիրուած անձեր կ'ելլէին: Կատարած է նաեւ շատ մը թարգմանութիւններ: Մեռաւ իննսուն տարեկանին, անմահ պսակ մը կազմելով իր անուան շուրջ որուն փառաւոր յիշատակը եւ օրինակը միշտ աիպար ըլլալու է Հայ սերունդին: ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ.—

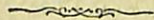
Ի՞նչպէս կրնանք մեր ուսումը շարունակել որբանոցէն կամ դպրոցէն ելլելէ վերջ: (Ուսանողական միութիւններ, Near East League ը և Older Boys' Home ը): Ներկայիս Հայ տղան ի՞նչպէս պիտի կրնայ օտար միջավայրի մէջ չձուլուիլ, եւ որբանոցէն կամ դպրոցէն ստացած գաղափարականներուն հիման վրայ հաստատ մնալ: Եթէ Խորենացին մեր տեղը ըլլար, հաստատ մնալ: Եթէ Խորենացին մեր տեղը ըլլար, մեր դժուարութեանց դէմ ի՞նչպէս պիտի մաքառէր:

Աղոթք.— Ո՛ր վ՛ Հայր, օգնէ մեզ գտնել այնպիսիներ, որոնք մենք օգտակար կրնանք ըլլալ եւ զանոնք որոնք կրնան մեզի օգտակար ըլլալ: Թող ազնիւ սրտով մեծ մտքերու ընկերակցութիւնը փնտուողներ

ըլլանք: Թող սիրայօժար ծառայութեան ոգին սիրտէ
սիրտ փոխանցուելով արտադրէ եռանդ, երջանկու-
թիւն, խաղաղութիւն, համերաշխութիւն ու միու-
թիւն Քրիստոսի մէջ: Ամէն:»

ՇԱԲՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. —

Խորենացիի պատմութիւնը արձանագրել ձեռ
տետրակներուն մէջ, մասնաւորապէս շեշտելով որ
լ՞նչպէս կրցաւ ան դժուարութիւններուն դէմ մաքա-
ւիլ:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ԱՄՍՈՒԱՆ ԴԱՍԵՐԸ

(ԶՈՐՍ ԿԻՐԱԿԻ)

ՏՕՆԱՑՈՅՑ.

ՈՍԿԵՂԷՆ ԿԱՆՈՆԻ ԿԻՐԱԿԻՆ,
Ս. ԹԱԴԷՈՍ ԵՒ Ս. ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ

ԱՄՍՈՒԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԻԹԸ.

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԼՈՅՍԸ ՏԱՐԱԾՈՂՆԵՐ

ԴԱՍ ԺԴ.

ՈՍԿԵՂԷՆ ԿԱՆՈՆԻ ԼՈՅՍԸ

ՆՊԱՏԱԿ .—

Ըմբռնել Ոսկեղէն Կանոնի նշանակութիւնը, որպէս նուազագոյն պահանջք Քրիստոնէական կեանքի, եւ ջանալ զայն կիրարկել կեանքի բոլոր գործունէութեանց մէջ:

ՕՐՈՒԱՆ ՀՍՐՑԸ .—

Ոսկեղէն Կանոնը ի՞նչպէս կը յարգուի զանազան երկիրներու մէջ: Անցեալ տարի, Մերձաւոր Արեւելքի մէկէ աւելի որբանոցներուն մէջ, որբերը կամովին զրկուեցան իրենց սովորական ընթրիքի մէկ մասէն եւ միայն չոր հաց կերան: 5000 հոգինոց որբանոցի մը մէջ, այս կերպով, 145 տղար խնայեցին անոնք, իրենցմէ նուազ բազումը մանուկներու օգնելու համար: Այսպէս եղաւ շատ մը երկիրներու մէջ ալ: Նոյնիսկ Չինաստանի եւ Հնդկաստանի միսիոնարական դպրոցներու մէջ գտնուող քրիստոնեայ մանուկներ որոնք լսած էին Ոսկեղէն Կանոնի Կիրակիին մասին, չթերացան իրենց բաժինն ալ բերելու գործին մէջ:

Ազգային վարժարանի մը մէջ տղայ մը, որ սենեակները մաքրելով հազիւ իր դպրոցական պէտքերուն բաւելու չափ դրամ մը կը շահէր, Ոսկեղէն Կանոնի Կիրակին, անիկա իր ուսուցչին քով գալով փոքր գումար մը տուաւ որ իր մէկ ամսուան վարձքին կէսն էր: Ամերիկայի մէջ, տասը տարեկան աղջիկ մը, որ Կիրակնօրեայ վարժարանին մէջ լսած էր Ոսկեղէն Կանոնի

օրուան մասին, տանը մէջ երկար լացաւ, մերժելով կերակուր ուտել, երբ տեսաւ որ հայրը չէր յարգած Ոսկեղէն Կանոնի Կիրակին, այդ օրուան ճաշին համար սուղ կարկանդակներ գնած ըլլալով: Փոքրիկ աղջիկը ձեռքն խկ չերկնցուց անոնց, եւ ո՛չ ինքը հանգիստ զգաց, ո՛չ ալ իր ծնողքը հանգիստ ձգեց, մինչեւ որ անոնք այդ կարկանդակներուն արժէքին մի քանի անգամը մեծ գումար մը ղրկեցին Նպաստամատոյցին: (Սոյնանման պատմութիւններ շատ են: Եթէ ձեր ապրած շրջանակին մէջ ալ, նմանօրինակ դէպքեր պատահած են, պատմեցէք:) Ի՞նչ կը նշանակէ Ոսկեղէն Կանոնի Կիրակի և ինչո՞ւ կը պահենք զայն: **Ս. ԳԻՐՔԷՆ ՍՏԱՅՈՒԵԼԻՔ ԼՈՅՍԸ .—**

Ի՞նչ ըսել ուզեց մեր Փրկիչը, ոսկեղէն կանոնով (Մատթ. 7. 12): Տեսակէտով մը կամ մեր առումով Ան երբեք չգործադրեց ոսկեղէն կանոնը: Սակայն բուն իմաստին մէջ, կատարելապէս գործադրեց զայն. նա միշտ տուող մը եղաւ, եւ միշտ ակնկալուածէն աւելի: Երբ հարսնիքին մէջ գինին հատաւ, նա ջուրը գինիի փոխեց և ամենաընտիր տեսակէն: Ուրիշ առթիւ երբ մեղաւոր կին մը իր ստքերը կ'օժէր, և գուցէ գովեստէ աւելի բան մը չէր յուսար, Յիսուս անոր մեղքերն ալ ներեց: Ուրիշ անգամ մը, երբ հաշմանդամ մը բերուեցաւ, իր չորս ընկերները, անոր բժշկուեցնէն աւելի բան մը չէին ակնկալէր, սակայն Յիսուս անոր մեղքերուն ալ թողութիւն շնորհեց: Տալու մէջ, նիւթական հարստութիւնն ու անոր քանակը չէ հականը: Յիսուս Քրիստոս, «տուող»ներու մեծագոյնը, ի՞նչ տուաւ աշխարհի: Այն աղքատ կ'ընր որ մեր Տիրոջ գովեստին արժանացաւ, միայն շուտայ մը

ձգած էր արկղին մէջ. (Մարկ. ԺԲ. 44. 44). Յիսուս կ'ուսուցանէր, եւ իր օրինակովն ալ կը ցուցնէր թէ տուողը, տուածին փոխարէն շահ մը ակնկալելու չէր (Ղուկ. 2. 34): Ով որ իր նմանին օգնէ, Աստուծոյ օգնած կ'ըլլայ. (Իե. 35. 40):

ՕԺԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ .—

Նիյր Իսթ Բիլիֆի մեծ բարերար, և «Հիմնադիր, գանձապահ ու պաշտպան» հանգուցեալ Քլիվլէնտ Տաճի առաքինի գործն ու կեանքը իրական օրինակ մըն է Ոսկեղէն կանոնի գործադրութեան մասին: Ինք եղաւ նոյնպէս Ոսկեղէն կանոնի Կիրակիին հիմնադիրը որ այսօր գրեթէ յիսուն տարբեր երկիրներուն մէջ կը յարգուի: Տաճ ընտանիքը, հինգ սերունդներէ ի վեր ծնունդ տուած է մեծ բարերարներու: Տաճ, պղինձի ճոխ հանքեր ունէր, զորս պատերազմի ժամանակ մեծ գումարի մը փոխարէն Ամերիկեան կառավարութիւնը գնեց անհրաժեշտ պէտք ունենալով անոնց: Տաճ, փոխանակ այդ գրամը իր անձնական հաճոյքին ու պերճանքին կամ իր հարստութիւնը բազմապատկելու համար գործածելու, գրեթէ ամբողջովին յատկացուց Նիյր Իսթ Բիլիֆին. եւ մինչև իր մահը գուրգուրաց անոր վրայ և յառաջ տարաւ սկսած մեծ գործը: Գեղեցիկ օրինակ մըն է նաև, հանրաժանօթ Հայ բարերարին՝ Պօղոս Նուպար Փաշայի կեանքը, որ Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնադիրն է:

Հեռուեալը, Քրդական աղբիւրէ առնուած Քրիստոնէական աւանդութիւն մըն է: Ժամանակին, Մովսէս անունով հիւրասէր մարդ մը կար: Այս մարդը, օր մը աղօթեց Աստուծոյ որ գայ իրեն հիւր ըլլայ: Աստուծոյ հաւանութեան վրայ, Մովսէս սկսաւ մեծ պատ-

րաստութիւններ տեսնել : Նոր վրան մը կանգնեց , ներսը ընտիր մորթերէ շինուած բազմոցներ դրաւ . ոչխարներ , հորթեր մորթեց , համադամ խորտիկներ , ընտիր մածուն ու կարագ պատրաստեց ու սպասեց մեծ հիւրին : Կէս օր եղաւ Մեծ հիւրը չերեցաւ : Կէսօրէն վերջ , մի քանի յոգնած ճամբորդներ եկան , որոնք կերակրեց ու հանգստացուց , ըստ իր սովորութեան : Յետոյ խումբ մը հովիւներ եկան , և կրկին ուրիշներ ալ , այնպէս որ այդ օրը հինգ-վեց անգամ հիւրեր ընդունեց : Այսքան շատ թուով հիւրեր , անսովոր թուեցաւ Մովսէսի , սակայն ամենուն հիւրասիրութիւնն ալ սիրայօժար կատարեց եւ զուարթ դէմքով ճամբու դրաւ զանոնք : Իրիկուան դէմ , խումբ մը գաղթականներ ալ եկան , սաստիկ անօթի ու ծարաւ , Մովսէս , ինչ որ աւելցած էր ցորեկէն , անոնց առջեւ դրաւ : Երբ վերջին հիւրերը գացին , նկատեց որ Աստուծոյ համար պատրաստած համադամ կերակուրներէն ոչինչ էր մնացած . իսկ այնքան գեղեցկօրէն զարդարուած վրանը , գացող եկողներու բազմութենէն , տակն ու վրայ էր եղած : Մովսէս վրդովուած ծունկի եկաւ և Աստուծմէ ներողութիւն խնդրեց , և աղաչեց որ ուրիշ օր մը գայ ինքն ալ , որովհետեւ , եթէ գալու ըլլար այժմ . հրամացընեւիք ոչինչ ունէր : Իսկ Աստուած պատասխանեց անոր , «Մի՛ վշտանար , շատ լաւ ըրիր , ծարաւներուն ջուր , անօթիներուն հաց եւ յոգնածներուն հանգիստ չնորհելով , ինչ որ ըրիր անոնց ինձի ըրած եղար : Որովհետեւ անոնց իւրաքանչիւրին մէջ ես էի որ ներկայացայ քեզի այսօր : »

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ . —

Կարելի՞ է Ոսկեղէն Կանոնը գործնական կեանքի

մէջ կիրարկել . մասնաւորաբար դպրոցէն դուրս : Ի՞նչ օգուտ ունի տալը առանց փոխարինութիւն մը ակընկալելու :

Ի՞նչպէս կրնանք Ոսկեղէն Կանոնի նշանակութիւնը ապացուցանել մեր ամենօրեայ կեանքին մէջ : (Ամենօրեայ կեանքէ , պարզ պարագաներ յիշեցէք , որոնց մէջ տղաք կարենան , Ոսկեղէն Կանոնի ոգին գործադրելու որոշում տալ :)

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ . —

Խօսք Ս. Գրիգոր Նարեկացիի . «Մեծապէս կը հարըստանաս երբ տաս , քան երբ առնես . գանձերդ աւելի կը շատնան երբ ցրուես , քան երբ ժողվես . ստացուածքըդ աւելի կը բազմանայ երբ սփուես , քան երբ խնայես . ամբարներդ աւելի կը լեցնան երբ տարածես , քան երբ կուտակելով գիղես : Կը հաւատամ այս ամենուն , ո՛վ Տէր , ինչպէս նաև թէ Գեղմով փրկութեան ճամբայ մը պիտի գտնեմ : Ամէն : »

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ . —

Ձեր տետրակներուն մէջ արձանագրեցէ՛ք , թէ շաբթուան մէջ քանի անգամ հանդիպեցաք այնպիսի պարագաներու յորում կրնայիք Ոսկեղէն Կանոնին հակառակ վարմունք մը ունենալ , սակայն նախընտրեցէ՛ք հաւատարիմ մնալ այդ սկզբունքին :

ԴԱՍ ԺԵ.

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ՏԱՐԱԾԵԼՈՒ ԵՆՔ ՄԵՐ ԼՈՅՐԸ

ՆՊԱՏԱԿ. —

Ի՞նչպէս կրնայ ամեն ոք, Ս. Թագէտս և Ս. Բարգոյիմէոսի նման, իր ստացած լոյսը տարածել իր շուրջը:

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՅԸ. —

Պատահած է ձեզի որ երբ լաւ լուր մը ստացած ըլլաք, կամ նոր բան մը ունենաք կուզէք զայն ուրիշներու ալ ըսել կամ ցոյց տալ: Նկատած էք, թէ ի՞նչպէս, տղայ մը կամ աղջիկ մը, երբ նոր հագուստ մը ունենայ կ'երթայ իր ընկերներուն ալ ցոյց տալու: Ի՞նչպէս կը տարածուին, ուրախաւիթ լուրերը: Ինչո՞ւ մարդիկ փափաք կ'ունենան զայն տարածելու:

Գրիգոր, գեղջուկ տղայ մըն էր, ջարդի տարին կորսնցուցած էր իր ծնողքը: Իր ծանօթները ճամբուն ծախքը հայթայթելով Ամերիկա զրկեցին զինքը: Գրիգոր հոն, թէ աշխատեցաւ զործատեղիներու մէջ եւ թէ դպրոց յաճախեց և բարձր ուսում ստացաւ: Վարժարանը աւարտելուն պէս, նոյն վարժարանին մէջ բուսաբանութեան ուսուցչութիւնը առաջարկեցին իրեն: Սակայն նա, մերժեց՝ եւ նախընտրեց իր հայրենի գիւղը վերադառնալ: Ամերիկայի դասընկերներէն մին, զարմանք յայտնեց թէ ի՞նչպէս նախամեծար կը համարէր գիւղի մը տաղտկալի կեանքը, դպրոցի մը բարձր ու ընկերական միջավայրէն: Գրիգոր պատասխանեց. «Հոս շատ մը բաներ սորվեցայ առողջութեան,

մաքրութեան, երկրագործութեան եւ դաստիարակութեան մասին, որոնք նորութիւններ են իմ ժողովուրդիս համար. պարտաւոր եմ իմ գիւղիս ժողովուրդին մէջ ալ տարածելու ստացած նոր լոյսս»: Գրիգոր, իրօք ալ վերադարձաւ հայրենի գիւղը, դպրոց մը հիմնեց, երկրագործական մեքենաներ բերել տալով, ժողովուրդին հողամշակութեան նոր և յաջող մեթոտներ սորվեցուց, ճամբաներու շինութեան օգնեց եւայլն: Ուրիշ գիւղեր ալ հետեւեցան Գրիգորի գիւղին օրինակին: Կարելի՞ է զինք ալ լուսոյ տարածիչ մը անուանել:

Թե ի՞նչ ըրած եւ Ս. Թաղեոս եւ Ս. Բարդուղիմէոս մեր ազգիս հասար: Յիշեալ Առաքեալները տարածելու համար այն լոյսը որ Քրիստոսէ ստացած էին, Հայաստան եկան, ու հոն քրիստոնէութիւնը առաջին անգամ քարոզելով շատերը քրիստոնեայ դարձուցին. և ահա սոսր համար, «Առաջին Լուսաւորիչքք Հայաստանեաց» կոչուած են անոնք: Աւանդութիւնը ամենուս ծանօթ է: Եղեսիոյ թագաւորը Աբգար, Պարսկաստանէն վերադարձին ծանրապէս կը հիւանդանայ: Այդ օրերուն դարձեալ, Հռոմայեցիներու իր մասին տածած կասկածը փարատելու համար, Սիւրիոյ հռոմէական կուսակալին պատգամաւորներ զրկեց: Այս պատգամաւորները, անձամբ կը տեսնեն Յիսուսի հրաշագործութիւնները և վերադարձին կը պատմեն Աբգարի: Այս վերջինը, նամակով մը Յիսուսը իր քով կը հրաւիրէր զինք բժշկելու համար, խոստանալով նաեւ ապահով ու հանդիստ կեանք մը, իր թագաւորութեան սահմաններուն մէջ: Յիսուս չեկաւ, սակայն խոստացաւ մահէն վերջ իր աշակերտներէն երկուքը զրկել: Ս. Թա-

դէստ Հայաստան եկաւ, թագաւորը բժշկեց ու քրիստոնեայ մկրտեց, ապա քարոզելով անցաւ Պարսկաստան: Ս. Սանդուխտ կոյսը և Թագէոս, առաջին ու ամենանշանաւոր հետեւորդներէն էին անոր: Այս վերջինը, շուրջ ութը տարի գործելէ վերջ, Արտաշի մէջ նահատակուեցաւ: Բարթողոմէոս նախ կը քարոզէր Արաբիոյ մէջ ապա Պարսկաստանի հարաւային կողմերը գնաց և անկէ ալ Հնդկաստան անցնելու ժամանակ Թագէոսի հանդիպեցաւ: Երբ այս վերջինն ալ նահատակուեցաւ, Թովմաս Առաքեալի յանձնարարութեամբ Հայաստան կ'երթայ, լրացնելու համար իր նախորդին սկսած գործը: Շատ մը գաւառներ շրջեցաւ, ու 16 տարուան առաքելական գործունէութենէ մը վերջ նահատակուեցաւ, իրեն հետ մարտիրոսացան նաև իշխանուհի մը՝ Ս. Ոգոհի, զօրավար մը՝ Տէրենտ եւ երեք կուսանք՝ Մարիամ, Աննա ու Մարթա: Ինչո՞ւ կատարեցին այս առաքելութիւնը:

Ի՞նչ էր Քրիստոսի աշակերտներուն տուած պաշտօնը:

Ի՞նչ նպատակի համար ընտրեց Յիսուս իր աշակերտները, հանգիստ և ապահով կեանք մը վարելու, թէ իր սորվեցուցած նոր ճշմարտութիւնները տարածելու համար (Մարկ. Գ. 13, 14): Քրիստոս իր աշակերտները լոյսի մը նմանցուց. «Դուք էք աշխարհի լոյսը», ուրեմն. «Թող լուսաւորէ ձեր լոյսը մարդոց առջեւ»: (Մատթ. Ե. 14, 16): Ի՞նչ է լոյսին պաշտօնը: Յիսուսի աշակերտները հաւատարիմ մնացի՞ն իրենց վրայ դրուած ակնկալութեանց. (Տես, Գործք Առաքելոց Բ. 4, Ղուկ. Թ. 6): Քրիստոսի քարոզած ճշմարտութիւնները տարածելու գործը լրացած է:

Որո՞նք պիտի ըլլան Լոյսը Տարածողները.

Ի՞նչ է հետեւեալ աւանդապէսին իմաստը: Քրիստոս, երբ իր համբարձումէն վերջ Գաբրիէլ հրեշտակագետին հանդիպեցաւ, հետեւեալ խօսակցութիւնը տեղի ունեցաւ իրենց միջև:

Գաբ.— Ինչո՞ւ այսքան շուտ վերադարձար. Լուսոյ առաքելութիւնդ լրացուցի՞ր:

Յիս.— Ո՛չ, ընդհակառակը, դեռ նոր սկսելու վրայ եմ:

Գաբ.— Հապա երբ դուն կուգաս, գործդ որո՞ւ ձգեցիր:

Յիս.— Ինձի հետեւող մարդոց.— Պետրոսի, Յովհաննէսի, Յակոբի, Թովմասի, Թագէոսի, եւ այլն:

Գաբ.— Օհօ՛, այդ մարդկային տկար արարածները ի՞նչ կարող են ընել: Խեղճ միջոցի մը գիմեր ես:

Յիս.— Ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ: Մարդոց մէջ լոյս տարածելու միակ կերպը, մարդոց միջոցով տարածելն է:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻԻՆ.—

Պարտաւոր ենք մեր ունեցած լոյսը անպատճառ ուրիշներու ալ տալու: Եթէ մեր մէջ իրապէս «Լոյս» կոչուելու արժանի առաքինութիւններ կը գտնուին, կրնանք մեր շուրջիններէն պահել: Լոյսը կրնայ լինքդինքը պահել, կամ կրնանք արգելել իր շուրջը լուսաւորելէ: Ի՞նչ է մեր տարածելիք «Լոյսը»: Գուցէ առաջին առթիւ պատասխանուի. «Մեր կրօնքը»: Սակայն կան ուրիշ լոյսեր ալ որք աւելի դիւրին են տարածել. (1). Առողջապահական կանոններու մասին տարածել. (2). Աշխատանքի գիտական մեթոտները: Տեղ մը, որբանոցի եւ գաղ-

թակայանի տղաք, երկրագործական աշխատանքներու մասին մրցում մը ունեցան որուն մէջ շահողները որբերն էին, որովհետեւ աւելի լաւ գիտէին այդ տեսակ աշխատանքներ կատարելու մեթոտները: Այս տեսակ ծանօթութիւն մը տարածել կարելի չէ՞: (3). Ընկերական յարաբերութեան մէջ և իրարու հետ համերաշխ ապրելու մասին մեր սորված ճշմարտութեանց լոյսը ուրիշներուն սորվեցնել, որուն անշուշտ պէտք ունին մարդիկ: Եւ դեռ շատ «Լոյսեր» Յիշեցէք ուրիշներ ալ:

ԽՈՐՀՐԴԱՄՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ. —

Հետեւեալը, վեցերորդ դարուն, Քրիստոնէական Լոյսը Սկովտիա տանող Ս. Գոլումպիայի աղօթքն է: «Ո՛վ Տէր, տո՛ւր մեզ, Յանուն Քրիստոսի, այն յաւերժական սէրը, որ պիտի լուցանէ մեր ճրագները, որպէսզի մշտնջենապէս փայլին անոնք քու տաճարիդ մէջ, վառուին մեր մէջ, լուսաւորելով մեր շուրջը, և Քեզմէ ընդունուած անշիջելի լոյսով լուսաւորեն մեր սիրտերը և փարատեն աշխարհիս խաւարը. Ամէն»

ՇԱԲԹՈՒՍՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. —

Գրաւոր ցանկը պատրաստեցէք այն լաւ բաներուն, զոր հոս (այս դպրոցին, որբանոցին կամ կիրակնօրեայ վարժարանին մէջ) սորվեցաք և կը փափաքիք փոխանցել ուրիշներուն ալ:

ԴԱՍ ԺԶ.

Մեր ԱԶԳԻՆ ԶԱՀԱԿԻՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ

ՆՊԱՏԱԿ. —

Ազգային Հերոսներու բարեմասնութիւնները վեր հանելով, անոնցմով ներշնչուի՛:

ՕՐՈՒՍՆ ՀԱՐՅԸ. —

Մեր ազգային հերոսնէլէն կամ հերոսուհինէն որո՞նք աւելի կը սիրէք: Ինչո՞ւ: Տասը ազգային հերոսներու ցանկ մը պատրաստեցէք: Եթէ կարելի է գրատախտակին վրայ գրեցէք անոնց անունները որոնց մասին ձայներու մեծամասնութեամբ կը համաձայնիք: Մի մոռնաք պատճառները հարցնել, թէ ինչո՞ւ կը խորհիք որ մեծ մարդ է այն ինչը զոր կը թելադրէք գրել: Ի՞նչ է մեծութեան չափանիշը: (Տղոց գաղափարները առնելէ վերջ անցէք յաջորդ կէտին):

Ս. ԳԻՐՔԷՆ՝ ՍՏԱՅՈՒՆԵԼԻՔ ԼՈՅՍԸ. —

Թէ ի՞նչ էր մեր Տէրոջ չափանիշը մարդոց մեծութիւնը կշռելու համար, Յիսուսի կեանքէն պահազան դէպքեր կը բացատրեն այս կէտը:

Անգամ մը, Յիսուսի երկու աշակերտները որոնք իրարու եղբայր ալ էին, խնդրեցին Տէրոջմէն որ մեծ պաշտօններ տայ իրենց, իր Արքայութեանը մէջ. անուն և փառք կ'ուզէին ստանալ: Յիսուս, ժպիտով մը պատասխանեց իրենց այս տղայական պահանջին. «Ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ, անիկա ձեր սպասաւորը ըլլայ» (Մարկ. Ժ. 35-46): Ուրիշ առթիւ, Յիսուս իր խօսքերը գործքով ալ ցոյց տալու համար, ընթրիքի

մը ատեն ելաւ ու մէկիկ մէկիկ լուաց իր աշակերտնե-
րուն սօքերը, ըսելով. «Ձեզի օրինակ մը տուի որպէս-
զի ինչպէս ես ձեզի ըրի դուք ալ ընէք» (Յովհ. ԺԳ.
4-16): Այս չափանիշով, հիմա իւրաքանչիւր տղայ
թող խորհի որ, իր ընտրած հերոսը կամ հերոսները
մեծութեան ո՞ր աստիճանին վրայ կը գտնուին:

ՕժԱՆԳԱԿ ԼՈՅՍԵՐ. —

Հոս տեղն է յիշատակել Խրիմեան Հայրիկի, ծա-
ռայութեան ու զոհաբերումի գեղեցիկ օրինակը:
Թուրքիոյ ներքին գաւառները դեռ տգիտութեան մէջ
թաղուած էին: Ռուս եւ Թուրք պատերազմը վերջա-
ցած էր Թուրքերու պարտութեամբ, անդին Յոյներն
ալ ապստամբելով, իրենց անկախութեան տիրացեր
էին: Այս զէպքերը, Հայոց մէջ ալ ազգային գիտակ-
ցութիւնը կ'արթնցնէր: Հայոց փառաւոր անցեալը որ
մինչև այդ թուական անթեղուած կը մնար ցանցառ
թուով սիրտերու մէջ, տակաւ սկսաւ լոյս աշխարհ
բերուիլ եւ ազգին զաւակները ներշնչել Հայ հին հե-
րոսներու կեանքով: Շատեր եւրոպա գացած եւ հե-
տերնին մտաւոր ու հոգեկան արթնութեանց նոր լոյ-
սեր բերած էին: Ազգային վերադարձնութեան օրեր
էին ատոնք. թերթեր կը հիմնուէին, դպրոցներ կը
բացուէին, եւ ազատութեան սիրով խանդավառուող-
ները կը շատնային: Ահա այս ժամանակամիջոցին քսան
տարեկան երիտասարդ մը, Վանի մէջ ձգելով իր ման-
կամարդ հարսն ու մէկ հատիկ զաւակը, ուսման տեն-
չովը վառուած, Պոլիս կուգար: Հոն մնաց ժամանակ
մը ու գիրք մըն ալ հեղինակեց, և ապա անցաւ Երու-
սաղէմ անկէ ալ օղտուելու մտքով: 1853 ին վերադար-
ձաւ Վան, ուր իր կինն ու զաւակը մեռած գտնելով,

վարդապետ ձեռնադրուեցաւ: Ջանաց վանականնե-
րու մէջ շարժում մը ստեղծել եւ իր ստացած լոյսը
սկսաւ տարածել անոնց մէջ: Աղջկանց վարժարան մը
հիմնեց, որ այն ժամանակ անօրինակ նորութիւն մըն
էր: Նախապաշարեալ մարդիկ թշնամացան իրեն դէմ
եւ աշխատեցան իր դպրոցը գոցել: Եռանդուն վար-
դապետը չյուսահատեցաւ սակայն. Պոլիս գնաց ու իր
հոգեբուզի քարոզներով հմայեց Պոլսոյ Հայերը, մին-
չեւ որ բաւականաչափ դրամ հաւաքեց ու տպագրու-
թեան վերաբերեալ մեքենայ մը գնելով վերադարձաւ
Վան: Թէ՛ Վանի եւ թէ՛ Մուշի մէջ դպրոցներ հիմնեց
ու զաւառական առաջին թերթը իր տպարանէն լոյս
տեսաւ: Իւրերտերը դաստիարակելու և բարի դրոշմներ
դարձնելու պատուական գաղափարն ալ յղացաւ: Սա-
կայն իր մտուեցած ծառայութիւնները, մուկեանդ ու
նախապաշարեալ մտքերը աւելի գրգռեցին: Ստիպ-
ուած, գործը լքեց եւ Պոլիս գնաց, կառավարութեան
պատասխան տալու համար այն ամբաստանութեան
մասին թէ, Ժողովուրդը ապստամբութեան կը մղէ:
Յաջողեցաւ ինքզինքը արդարացնել ու վերադառնա-
լով Մուշ, շարունակելու համար իր շինարար գործու-
նէութիւնը: Անկէ տեղեկագիրներ զրկեց Պոլիս՝ Թուր-
քերուն գործած վայրագութեանց մասին, սակայն կա-
ռավարութիւնը, ոչ միայն չբարեկարգեց Մշոյ Հայոց
վիճակը այլ եւ փակեց իր երկու տպարաններն ալ:
Խրիմեան չյուսահատեցաւ սակայն. 1869 ին Պոլսոյ
Պատրիարք ընտրուեցաւ: Բայց տեսնելով որ այդ
պաշտօնին մէջ ալ իր բողոքները անլսելի կը մնան,
հրաժարեցաւ, ինքզինքը նուիրելով Ժողովուրդին օգ-
տակար գիրքեր գրելու: Իսկապէս ալ իրարու ետեւէ

եօթը հատար գիրքեր գրեց : Հայերը , այլևս վերջին ծայր ճնշուած թրքական հալածանքներէն , Խրիմեանը եւրոպա զրկեցին , մեծ պետութեանց ներկայացնելու համար մեր դատը : Պերլինի վեհաժողովէն՝ որուն գլխավոր էր , յուսախաբ և ձեռնուշայն , կսկիծ մը սրտին , վան վերագարծաւ : Թուրքերը , իբր խռովարար զինքը Պոլիս բերին , բայց Հայկական կարգ մը ցոյցերէն վախնալով զինքը երուսաղէմ աքսորեցին : 1892 ինքնդհանուր Հայոց կաթողիկոս ընտրուեցաւ , որը շատ ալ հաճելի չթուեցաւ յաջս Թուրք կառավարութեան : Այնուհետև իր կեանքը , յուզումնալից ողբերգութիւններու շարք մը եղաւ : Թուրքերու յայտնի հալածանքներուն վրայ աւելցաւ նաև Ռուսերու հալածանքը : Հայերու մէջ , յեղափոխական շարժումներ գոյութիւն առին որոնք յանգեցան Սասնոյ գէպքին : Եւրոպացիները պարզ գիտողներ եղան Հայերու այս մարտիրոսացումին : Եւ այս բոլորին մէջ . « Հայոց Հայրիկ » թաղանթացաւ , տառապեցաւ խաչուեցաւ իր ժողովուրդին հետ : Բայց իբր ճշմարիտ աշակերտ Բրիտտոսի , բնաւ չյուսահատեցաւ . նոյնիսկ իր աղվը չարչարողներուն համար ալ բարիք խորհելով : Եւ « Ապագայի պայծառ և փառաւոր օրերու յոյսը զիս կը մխիթարէ » ըսելով փակեց աչքերը 86 տարեկանին : ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ . —

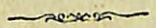
Ի՞նչ բարեմասնութիւններով օժտուած էր « Հայրիկ » Մեր ազգին ներկայի նշանաւոր հերոսներուն անուններուն ցանկը պատրաստեցէք , անուններու այս ցանկին յաջորդները ուսկի՞ց պիտի գան : Կարելի չէ՞ միթէ որ այս դպրոցին , որբանոցին կամ դասարանին մէջէն ալ ապագայի հերոսներ ելլեն , որոնց անունը

գրուի այդ ցանկին մէջ : (Յիշեցէք ձեր դպրոցի շրջանաւարտներուն անունները որոնք արդէն սկսած են օգտակար ծառայութիւններ մատուցանելու) : ԽՈՐՀՐԴԱՅՈՒԹԵԱՆ ՊԱՆ . —

Աղոթք . — Կը գոհանանք Քեզմէ ո՛վ Աստուած , բոլոր հայրենասէրներու համար . անոնց համար որոնք իրենց կեանքը գոհաբերեցին ազգին , անարգուելով ու հալածուելով , չարչարուելով եւ նահատակուելով : Շնորհակալ ենք որ անոնց տուած էիր բարձր տեսիլքներ , արիութեան ու համբերող ոգի . եթէ անոնց արժան կրցած չենք ըլլալ , կը խնդրենք որ ներս մեզի եւ օգնէ որ , երբ առաջնորդներ զրկես , հեղութեամբ հեռեւինք անոնց , այն գործերուն մէջ որոնք Քեզ համար կը կատարեն . Ամէն : »

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ . —

Իւրաքանչիւր աշակերտ , մինչև հիմա յիշուած կամ դուրսէն իրեն ծանօթ ու սիրելի հերոսի մը մասին շարագրութիւն մը թող գրէ . ասոնց ամենուն միացումը՝ գրքի ձեւով , դասարանին կողմէ թող նուիրուի դպրոցի զրադարանին :

ԴԱՍ ԺԷ.

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ ՈՒԽՏԵՐ

ՆՊՍՏԱԿ. —

Նոր տարուան առթիւ ուխտել, մաքուր ու օգտակար կեանք մը ապրել, և Աստուածայայտնութեան տօնին համար պատրաստուիլ:

ՕՐՈՒԱՆ ԶՍՐՅՐ. —

Ի՞նչ կը նշանակէ որոշ նպատակ մը ունենալ եւ անոր վրայ հաստատ մնալ:

Յակոբին մայրը, ըսաւ. «Ճաշի համար երկարատեան քեզ սպասեցինք բայց չեկար, շատ մտահոգուցանք քու մասիդ,» Յակոբ որ ժամ մը ուշացած էր ճաշէն, ներողութիւն խնդրելով ըսաւ. «Այո՛ մայրիկ, բայց կը խոստանամ այսուհետեւ ճիշդ ժամանակին ներկայ գտնուիլ» Առաջին անգամը չէր որ նման գանդատ մը կամ խոստում մը անդի կ'ունենար իր մօր եւ Յակոբի միջեւ: Բայց Յակոբ ամեն անգամ ալ կը մոռնար իր խոստումը: Դպրոցէն ելլելէ վերջ, ուրիշ տղոց հետ խաղի կը բռնուէր ու կը մոռնար ճաշի ժամը: Ո՞ւր կը կայանայ Յակոբի տկարութիւնը:

Ամանորի տօնն էր: Աշակերտները հաւաքուեր էին սրահը: Ուսուցիչը, եռանդուն բանախօսութիւն մը ըրաւ բացատրելով օրուան նշանակութիւնը, յիշելով անցած տարուան յաջողութիւններն ու նոր տարուան պատեհութիւնները եւ կոչ ըրաւ փափաքողներուն, հրապարակաւ որոշումներ տալ: Տղոցմէ շատեր ընդունաջ գացին թեւադրութեան: Մին ուխտեց աւելի

կարդապահ ըլլալ, ուրիշ մը ուխտեց աւելի մաքուր ու կոկիկ ըլլալ, մէկը՝ ամեն առաւօտ նախաճաշ առաջ Ս. Գիրքէն կտոր մը կարդալ, ուրիշ մը՝ զուարթ ըլլալ եւ ուրիշներն ալ զուարթացնել, ուրիշ մը՝ հնազանդ ըլլալ, դարձեալ ուրիշ մը՝ քաղաքավար ըլլալ կոկիկ չընել, եւայլն: Այլնակ մը, որոշեց հիւանդներուն այցելել: Ուսուցիչը՝ դո՛ւր արեւոյտ ուխտերէն, գովեց զիրենք և յոյս յայտնեց որ պիտի գործադրուին անոնք: Ի՞նչ դժուարութեանց պիտի բախէին անոնք իրենց ուխտերը կիրարկելու մէջ:

Ս. ԳԻՐԲԷՆ ՍՏՍՅՈՒՆԵԼԻՔ ԼՈՅՍԸ. —

Յիսուս Բրիտոս, մեր Փրկիչը, իր կեանքով, մինչեւ վերջ իր կոչումին փարած մնաց, Ան ամենազնեմ օրինակ մըն է մեզ ամենուս համար: Երբ զեռ 12 տարեկան էր, իր ծնողաց հետ Երուսաղէմ ուխտի գնաց. ի՞նչ նշանակութիւն ունեցաւ այս ուխտագնացութիւնը իրեն համար (կարդացէք Դուկ. Բ. 42-52): Դարձեալ, կը յիշէք որ Յիսուս Յովհաննէսի գալով անկէ մկրտուեցաւ. իր նուիրումին հետ ունէ աննշույթիւն ունէ՞ր այս պարագան: Ի՞նչ բանի նուիրում (կարդացէք Մատթ. Գ. 13 17): Յիսուսի աշակերտները, մանաւանդ Պետրոս, խոստացան Յիսուսի հաւատարիմ մնալ միշտ (Մարկ. ԺԳ. 30-32), Յիսուսի մատնութեան օրը ի՞նչ ըրին անոնք և ինչո՞ւ:

ՕժԱՆԴԱԿ ԼՈՅՍԵՐ. —

Ա. Թրիկաշի Միացեալ Նահանգաց նախագահ Աբրահամ Լինքըն, որք եւ ազքատ տղայ մըն էր, որ իր ձեռաց աշխատանքով ապրուստ մը կը ճարէր, գիշերն ալ ճրաբէն լոյսովը իր գասը սերտելով: Ատեն մը, ազարակի մը մէջ ալ աշխատեցաւ: Հոն ականատես

եղաւ գերիներու (այն ժամանակ մարդիկ գեռ գերի-
ներ կը պահէին) տաժանակիր աշխատութեանց ու
եղկելի վիճակին : Արբահամի հոգին ըմբոստացաւ
այդ անարդարութեան դէմ, ու հոն ուխտեց որ եթէ
պատահութիւն ունենար, պիտի ջնջէր գերեզմանաւ-
թիւն ըստած այդ հակամարդկային սովորութիւնը :
Կը յիշէք անշուշտ թէ Արբահամ երբ նախագահ ընտրու-
ուեցաւ, հաւատարիմ իր ուխտին, քաղաքային պատե-
րազմով մը վերջ տուաւ այդ չարիքին, իր կեանքն ալ
զոհելով ի վերջոյ :

Մի քանի օրինակներ ալ, Հայոց Պատմութենէն :
Կիլիկիոյ Ռուբինեանց թագաւորութեան հիմնադիր
Լեւոն Ա. թագաւոր, փոքր տարիքէն տուած էր իր
որոշումը, թագաւորութիւն մը հիմնելու մասին, վրէ-
ժը լուծելու համար թափուած այն արեան, որ հոսած
էր իր նախնիքներու և Սելճուկեանց միջև մղուած
կռիւններու ընթացքին :

Երբ 1163 թուականին իր հայրը Ստեփանէ դրա-
ցի Քրիստոնեայ ազգերու գաւաճանութեանց զսն զը-
նաց, եռացած կաթսայի մը մէջ ձգուելով, Լեւոնի
սիրտը, ցաւէն մորմոքեցաւ ու յայտարարեց «Ես պիտի
ըլլամ ասոնց գին վճարել տուողը :» Լեւոն կայծակի
արագութեամբ Հայաստանի սահմանէն ներս մտնող
թշնամիին վրայ յարձակելով վտարեց գանսնք. ապա
ճարպիկ քաղաքագիտութեամբ մը Հայերը իր զրօ-
շին ներքեւ հաւաքելով, Կիլիկիոյ թագաւորութեան
հիմը դրաւ : Քաջն վարդան, Պարսիկ արքունիքին
մէջ իր կեղծուրացութենէ յետոյ երբ միւս նախարար-
ներու հետ Պարսկաստանէն Հայաստան կը վերադառ-
նար, Պարսից անարդարութենէ սիրտը այրած, իր որո-

շումը յայտնելու համար բացագանչեց. «Այնպիսի
գործ մը պիտի կատարեմ Աստուծով, որուն համբաւը,
խոշոր ազգեր պիտի պատմեն մինչև յաւիտեան :» Եւ
պատմութենէն գիտենք թէ ի՞նչպէս գործադրեց վար-
դան իր այս հաստատ որոշումը :

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. —

Ո՞րը աւելի նախընտրելի է. բնաւ որոշում չտա՞լը
թէ, տալէ վերջ զայն չկիրարկելը : Ուրիշ կերպ ալ կրնա՞յ
պատահիլ : Թող ամեն ոք, լաւ խորհի մի քանի բոպէ,
իր տուած ու չկիրարկած որոշումներուն մասին : Կա-
րելի՞ է հետեւեալ ուխտը կատարել. «Կ'ուխտեմ, ոհն է
որոշումիս կամ խոստումիս վրայ հաստատ մնալ :»
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀ. —

Աղոթք. — «Ամենակարողդ Աստուած, որ աշխար-
հիս բոլոր բաները, մարդոց համար ստեղծած ես, իսկ
մարդը, քու փառքիդ համար, սրբացո՞ւր մեր մար-
միններն ու հոգիները, մեր խորհուրդներն ու նպա-
տակները, մեր խօսքերն ու գործերը, որպէսզի ինչ որ
խորհինք, խօսինք կամ կատարենք, Քու անուանդ
փառք բերէ : Թող ո՛չ մէկ կերպ հպարտութիւն կամ
անձնասիրութիւն, նուաստ միտումներ եւ անմաքուր
երեւակայութիւններ, չարատաւորեն մեր հոգիները և
կամ չսրբապղծեն մեր խօսքերն ու գործերը : Թող
մեր մարմինները ծառայ ըլլան հոգիին, և մարմին ու
հոգի ծառայեն Յիսուս Քրիստոսի. Ամէն :»
(Թովմաս Կեմբացի)

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. —

Իւրաքանչիւր աշակերտ թող իր տետրակին մէջ
արձանագրէ այն որոշումները, որ յառաջիկայ տար-
ուայ ընթացքին գործադրել կ'ուխտէ :

52998-mlr

